

audit FINANCIAR

1/2007

**"De la 1 ianuarie
nu mai suntem auditori români,
suntem auditori europeni!
Să gândim bine ceea
ce trebuie să facem
în acest domeniu,
pentru a contribui
la afirmarea și dezvoltarea
profesiei în România"**

Felicitări pentru noua conducere a Federației Experților Contabili Europeni

Federația Experților Contabili Europeni (FEE) reprezintă o organizație emblematică a profesiei contabile în Europa. FEE este constituită din 44 de institute profesionale contabile din 32 de țări, reprezentând interesele a peste 500.000 contabili din Europa. La 7 decembrie 2006, la Bruxelles, FEE și-a investit noile mandate ale conducerii în ședința Adunării Generale. Astfel, președinte cu mandat pe doi ani (2006-2008) a fost numit domnul Jacques Potdevin, iar domnul Hans van Damme, președinte executiv.

Camera Auditorilor Financiari din România felicită cu acest prilej noua conducere a FEE și își exprimă încrederea în reușita demersurilor sale în sprijinul intereselor profesiei contabile europene. Noua conducere a FEE este asigurată că vor găsi mereu în CAFR un partener de încredere, dispus să fortifice și să dezvolte profesia contabilă în termeni de excelență și perfecționare în spiritul deplinei colaborări.

AL 19-lea CONGRES AL COMPANIEI NAȚIONALE A COMISARILOR DE CONTURI - Deauville, Franța -

În perioada 8-9 decembrie 2006, Compania Națională a Comisarilor de Conturi (CNCC Franța) și-a desfășurat lucrările celui de-al 19-lea Congres la Deauville, Franța, sub genericul *Evoluția și modernizarea exercitării profesiei contabile*.

La acest eveniment, Camera Auditorilor Financiari din România a fost reprezentată de președintele organismului profesional, prof. univ. dr. Ion Mihăilescu.

Congresul și-a propus să abordeze în principal redimensionarea atât a noțiunii, cât și a instituțiilor autorizate privind Controlul Calității, ca răspuns la necesitatea securității financiare manifestată de toate categoriile de entități economice. Printre vorbitori s-au numărat numeroși reprezentanți ai CNCC, precum și ai Companiilor Regionale a Comisarilor de Conturi.

În contextul implementării noii Directive a 8-a europene, România va beneficia de suportul CNCC și CSOEC (Consiliul Superior al Experților Contabili), suport materializat printr-un program de asistență de 90 de zile, planificate pentru cel de-al doilea trimestru al anului 2007. În această perioadă de lucru consultativă, CAFR va participa direct la procesul de structurare, reglementare și implementare a normelor privind controlul calității impuse de această nouă reglementare europeană. În cadrul discuțiilor purtate la Deauville cu reprezentanții CNCC și CSOEC, domnul președinte Ion Mihăilescu și-a manifestat încrederea în echipa de lucru formată pentru implementarea Directivei și a subliniat disponibilitatea organismului pe care îl reprezintă de a dezvolta colaborarea cu specialiștii francezi pe multiple aspecte ale activității auditului financiar modern.

În legătură cu participarea CAFR la această manifestare, prof.univ.dr. Ion Mihăilescu ne-a declarat: „*Cel de-al 19-lea Congres al CNCC a marcat, încă o dată, importanța pe care organismul profesional francez o acordă României pe planul profesiei contabile și de audit în spațiul european, iar CAFR va depune toate eforturile necesare pentru a ne impune prin calitate, profesionalism și excelență*”. [Flavia STOIAN]

Publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Registrului auditorilor financiari

În luna ianuarie 2007, Consiliul CAFR urmează să aprobe Registrul auditorilor financiari în vederea publicării în *Monitorul Oficial al României, Partea I*.

În prezent, Registrul auditorilor financiari este publicat pe site-ul www.cafr.ro la secțiunea Noutăți.

În cazul în care informațiile din Registrul auditorilor financiari nu sunt conforme cu realitatea, vă rugăm să contactați Departamentul de servicii pentru membri la telefon 021.781.49.29 sau e-mail servicii.membri@cafr.ro în vederea efectuării modificărilor necesare.

Sumar

Contents

Sommaire

Seminar – Abordări ale auditului financiar

- Prof.univ.dr. **Maria MANOLESCU**, vicepreședinte CAFR
Reglementări contabile conforme cu Directivele Europene 3
  - Accounting regulation applied to European Directives
  - Règlement de comptabilité appliqué aux directives européennes
- **Emil CULDA**, vicepreședinte CAFR
IFRS - o nouă provocare pentru auditorii financiari 6
  - IFRS - a new challenge for the professional accountants
  - IFRS - un nouveau défi pour les comptables professionnels
- Prof.univ.dr. **Alexandru ȚUGUI**, Universitatea A.I. Cuza - Iași
Soluții informatizate pentru auditarea situațiilor financiare ale agenților economici 8
  - IT Solution for auditing the financial statements of the economic entities
  - Solutions informatisées à l'audit des rapports financiers des agents économiques

Primul Congres al Camerei Auditorilor Financiari din România - comunicări, alocuțiuni, opinii

Standardele de audit și rapoartele de audit

- **Ian COOPER**, Audit partner Nexia International
Globalizarea afacerilor obligă la o consecvență a practicilor de audit 10
  - Business globalization leads to an uniformity of the audit practices
  - Avec la globalisation des affaires on se doit d'être conséquents dans les pratiques d'audit
- **Alexandru LUPEA**, Partner PricewaterhouseCoopers
Schimbări de esență în Standardul Internațional de Audit - ISA 700 14
  - Changes of the International Standard on Auditing - ISA 700
  - Changements au Standard International d'Audit ISA 700

Crearea organismelor de supraveghere publică și acordurile de reglementare dintre Statele Membre

- **Brigitte GUILLEBERT**, CNCC, Franța
Sistemul de supraveghere publică trebuie condus de persoane independente 17
  - The public oversight system should be managed by independent individuals
  - Le système de la surveillance publique doit être géré par des personnes indépendantes
- **Georgeta PETRE**, membru în Consiliul CAFR
Acțiuni concrete pentru transpunerea în legislația românească a reglementărilor europene 20
  - Concrete steps for transposing the European regulations into the Romanian legislation
  - Démarches concrètes à la transposition dans la législation roumaine des réglementations européennes

1/2007

Editor:

Camera Auditorilor Financiari din România

Str. Sirenelor, nr.67-69, sector 5,
București

Consiliul științific:

Prof.univ.dr. **Victor MUNTEANU**,
București

Prof.univ.dr. **Horia CRISTEA**,
Timișoara

Prof.univ.dr. **Dumitru MATIȘ**,
Cluj

Prof.univ.dr. **Alexandru ȚUGUI**,
Iași

Prof.univ.dr. **Constantin STAIU**,
Craiova

Carmen MATARAGIU,
Timiș

Ana DINCĂ,
București

Mircea BOZGA,
București

Bogdan ION,
București

Director editorial:

Dr. Corneliu CÂRLAN

Redactor șef:

Conf.univ.dr. **Laurențiu DOBROȚEANU**

Colectiv redacțional:

Anca Iuliana BÎLBÎE,
Daniela BUTNARIUC,
Alina CHISTRUGĂ,
Diana DRAGOMIR,
Flavia STOIAN,
Angela TUDOR

Secretar de redacție:

Mădălina PETREȘCU

Tel./fax: 319 14 82
e-mail: revista@cafr.ro
http: www.cafr.ro

Marketing - publicitate:

Stancu LICĂ

Prezentare grafică și tehnoredactare

Nicolae LOGIN

Tipar : Universal Color S.A.,
str.Victoriei, bl.A2-A3,
Pitești, tel.: +40 (248) 215788

ISSN 1583 - 5812

● Horia NEAMȚU , <i>vicepreședinte CAFR</i> CAFR, implicată activ în transpunerea directivelor europene	23
- <i>CAFR actively involved in transposing the European directives</i>	
- <i>CAFR, activement impliquée dans la transposition des directives européennes</i>	
Cristina POPA & Liliana ȘTEFAN Un concept modern - Auditul performanței	25
- <i>A modern concept - Performance Audit</i>	
- <i>Un concept moderne - L'audit de la performance</i>	
Ionuț Cosmin LUNGU & Andreea Paula DUMITRU , <i>Universitatea Româno-Americană</i> O nouă dimensiune a raportării performanței financiare: Situația rezultatului global	28
- <i>To a new dimension of reporting the financial performance: Global result statement</i>	
- <i>Vers une nouvelle dimension du rapport de la performance financière: La situation du Résultat global</i>	
Instrumentele financiare de la A la Z - Conf.univ.dr. Elena DOBRE Criterii de diferențiere a titlurilor de valoare	31
- <i>Differentiation criteria for bonds</i>	
- <i>Critères de différenciation des titres de valeur</i>	
Prof.univ.dr. Tatiana DĂNESCU & drd. Ovidiu SPĂTĂCEAN Riscuri financiare-cheie și riscuri inerente în auditarea instrumentelor financiare derivate - exemple practice	34
- <i>Key Financial risks and inherent risks in derivatives auditing - practical examples</i>	
- <i>Risques financiers clé et risques inhérents à l'audit des instruments financiers dérivés - exemples pratiques</i>	
Rubrica stagiariului - Lect.univ.dr. Florentin CALOIAN, A.S.E. București Misiunea de audit financiar - obiective și responsabilități	41
- <i>Financial audit engagement - Scopes and responsibilities</i>	
- <i>La mission d'audit financier - objectifs et responsabilités</i>	
Dr. Gheorghe RUSU Poziția auditului intern în structura entităților economice	45
- <i>Internal audit position in the structure of the economic entities</i>	
- <i>La place de l'audit interne dans la structure des entités économiques</i>	
Din activitatea CAFR	50
- <i>From CFAR activity</i>	
- <i>De l'activité de la CAFR</i>	
Informații financiar contabile	52
- <i>Financial-accounting informations</i>	
- <i>Informations financières-comptables</i>	

APARIȚIE EDITORIALĂ

Sub editarea Camerei Auditorilor Financiari din România a fost realizat un deosebit de util **Ghid**, care cuprinde documente de cea mai mare importanță pentru activitatea profesioniștilor în audit financiar.

Ghidul se adresează nemijlocit auditorilor financiari și cabinetelor de audit, dar și auditorilor stagiați, studenților și cadrelor didactice și, în general, profesiei contabile.

- **Directiva 2006/43/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 17 mai 2006 privind auditul statutar al conturilor anuale și al conturilor consolidate.** Este reglementarea care înlocuiește Directiva a 8-a a CE, cuprinzând un set complex de reforme pentru întărirea supravegherii asupra exercitării profesiei de auditor financiar și redobândirea încrederii investitorilor în raportările financiare și, implicit, în rapoartele de audit;
- **Normele actualizate privind controlul calității activității de audit** desfășurate de auditorii financiari, membri ai Camerei Auditorilor Financiari din România, persoane fizice și juridice active, actualizate în sensul armonizării acestora cu prevederile noii Directive maisusamintite, cât și cu Declarația privind obligațiile membrilor IFAC (SMO 1). Aceste Norme au fost aprobate de Consiliul CAFR, prin Hotărârea nr.70/14 august 2006, publicată în MO Partea I nr.786/18 septembrie 2006.
- **Obiective ale controlului calității activității de audit financiar desfășurată de către membrii CAFR – auditori persoane fizice și persoane juridice.** În acest capitol sunt prezentate Procedurile de revizuire pentru asigurarea calității, respectiv a „listelor obiectivelor de inspecție”, pe naturi de angajamente, care au fost aprobate de către Consiliul CAFR prin Hotărârea nr.73/20 septembrie 2006.

Ghidul costă 10 lei și se poate achiziționa fie direct de la sediul CAFR (str. Sirenelor, nr.67-69, sector 5, București, fie comandat prin e-mail: cafr@cafr.ro sau prin fax la nr: (021) 410.03.48, plata urmând a se efectua la primirea cărții prin ramburs poștal.

La Iași - în ciclul de seminarii

Abordări ale auditului financiar (II)

Prof.univ.dr. Maria Manolescu,
vicepreședinte CAFR

„Reglementări contabile conforme cu Directivile Europene“

În primul rând, permiteți-mi să vă mărturisesc că îmi face o deosebită plăcere să avem posibilitatea astăzi să purtăm această discuție profesională, care ne dorim să fie cât mai utilă. Am demarat aceste întâlniri profesionale zonale cu membrii CAFR la începutul anului 2006, când profesioniștii în domeniu erau în plin proces de transpunere a vechilor reglementări contabile în reglementările contabile conforme cu directivele europene. Astfel, am ajuns la Iași în luna decembrie, când suntem foarte aproape de data închiderii primului exercițiu financiar bazat pe reglementările conforme cu directivele europene. Acesta este motivul

care m-a condus la ideea de a mă axa, în cadrul acestei întâlniri, pe problematica închiderii exercițiului financiar al anului 2006 și punctarea, cu această ocazie, a principalelor modificări și completări aduse de OMFP 1752/2005, prin OMFP 2001/2006, recent aprobat și care va intra în vigoare, potrivit legii, după publicarea în Monitorul Oficial și, în consecință, trebuie avut în vedere la închiderea exercițiului financiar pe anul 2006.

Doresc să le răspund aceluia care, cu diverse prilejuri au pus întrebarea: *De ce, după cinci ani de aplicare a Standardelor Internaționale de Contabilitate de către entitățile mari, potrivit programului lansat în anul 2001, începând cu anul 2006, toate entitățile prevăzute la articolul 1 din Legea contabilității republicată aplică reglementări contabile conforme cu directivele europene?*

Trebuie să precizăm faptul că, potrivit procesului de aderare a țării noastre la Uniunea Europeană de la 1

ianuarie 2007, conformarea la cerințele acquis-ului comunitar este implicită. Totodată, respectarea prevederilor Regulamentului 1606/2002 al Parlamentului European prin care se stabilește strategia privind aplicarea IFRS/IAS de către țările membre ale Uniunii Europene, respectiv aplicarea obligatorie pentru conturile consolidate ale societăților cotate, începând cu 1 ianuarie 2007, privește și România în calitate sa de nou stat membru, după data respectivă. Măsuri pregătitoare în aplicarea Regulamentului Parlamentului European nr.1606/2002 au fost luate, începând cu anul 2005, prin adoptarea OMFP 907/2005, prin care în România au fost definite „entitățile de interes public” și s-a stabilit că instituțiile de credit, în calitate lor de entități de interes public, au obligația de a aplica IFRS/IAS începând cu anul 2006, dar numai pentru elaborarea celui de-al doilea set de raportări distincte, destinate intereselor proprii și altor categorii de utilizatori, cu excepția instituțiilor statului. Potrivit ordinului menționat și alte categorii de entități de interes public pot să aplice IFRS/IAS, în scopul elaborării setului de situații financiare destinate necesităților proprii, dacă au capacitatea de aplicare corectă și completă a acestora.

În ceea ce privește **cerințele privind anul 2007**, anul aderării țării noastre la Uniunea Europeană:

□ A fost adoptat și au intrat în vigoare prevederile OMFP 1121/2006 care instituie obligația întocmirii situațiilor financiare consolidate ale societăților cotate pentru anul 2007 pe baza IFRS/IAS;

□ Potrivit ordinului menționat, celelalte entități de interes public pot aplica IFRS/IAS la întocmirea situațiilor financiare consolidate sau individuale pentru necesități proprii de informare;

□ Toate entitățile care au obligația să aplice sau au optat pentru aplicarea IFRS/IAS trebuie să asigure continuitatea aplicării acestora, iar în relația cu instituțiile statului, acestea întocmesc situații financiare anuale conforme cu directivele europene;

□ Referitor la Reglementările contabile conforme cu directivele europene (OMFP 1752/2005), aducem în atenția dumneavoastră faptul că acestea au transpus corect și complet prevederile Directivelor a IV-a și a VII-a ale CEE (așa cum rezultă din raportul de monitorizare întocmit de experții Direcției Generale Piața Internă a Comisiei Europene).

Pe de altă parte, reglementările respective au preluat numeroase prevederi ale Codului general de întocmire și prezentare a situațiilor financiare, elaborat de IASB, precum și ale Standardelor internaționale de contabilitate, referitoare la recunoașterea și evaluarea activelor și datoriilor entităților privind situații asupra cărora directivele menționate nu se pronunță.

Dezvoltările recente aduse reglementărilor contabile prin OMFP 2001/2006 au urmărit în principal:

- Continuarea preluării în legislația națională a unor prevederi ale Standardelor internaționale de contabilitate ca urmare a cerințelor impuse de practică privind recunoașterea unor tranzacții și evenimente, de exemplu:
  - recunoașterea în contabilitate a contractelor de leasing potrivit prevederilor contractuale și a legislației în vigoare. Totodată, au fost preluate din IAS 17, definiția contractelor de leasing și regulile de recunoaștere în contabilitate a acestora;
  - au fost definite veniturile și cheltuielile entităților potrivit Cadrului general al IASB.
- Asimilarea prevederilor Directivei 46/2006 a Parlamentului European privind:
  - prezentarea în notele explicative la situațiile financiare a naturii și scopului comercial al angajamentelor entității, care nu îndeplinesc condițiile de a fi incluse în bilanț; impactul financiar – când riscurile și beneficiile sunt semnificative și relevante pentru evaluarea poziției financiare;
  - prezentarea tranzacțiilor cu entitățile legate dacă sunt semnificative și nu au fost încheiate în condiții normale de piață;
  - prezentarea detaliată în notele explicative a garanțiilor semnificative acordate.

În cazul entităților cotate:

- a. prezentarea în cadrul unei secțiuni distincte a Raportului administratorilor a „Declarației referitoare la governanța corporativă”: codul de governanță corporativă aplicat; practici de governanță corporativă aplicate în plus față de legea națională; prezentarea modului de organizare a controlului intern și a sistemelor de gestionare a riscurilor; atribuțiile cheie ale AGA, drepturile acționarilor și modul de exercitare, structura și modul de operare a Consiliului de administrație, a Consiliului de supraveghere și a comitetelor acestora.

Totodată, se reglementează clar faptul că pentru toate categoriile de entități, membrii consiliului de supraveghere, după caz, au obligația colectivă de a asigura că situațiile financiare și Raportul administratorilor sunt întocmite conform legislației naționale.

Referitor la Reglementările contabile conforme cu Directiva a 8-a (partea a II-a a OMFP 1752/2005), prin OMFP 2001/2006 se aduc în principal următoarele dezvoltări, după cum urmează:

- Definiția entităților legate: acestea au semnificația prevăzută de Standardele internaționale de contabilitate adoptate în conformitate cu Regulamentul 1606/2002 al CEE și Parlamentului European;
- Cerința de evaluare a activelor și datoriilor entităților în scopul elaborării situațiilor financiare consolidate, dacă evaluarea inițială nu răspunde cerințelor consolidării;
- Cerința de prezentare a angajamentelor semnificative neincluse în bilanțul consolidat;
- Prezentarea tranzacțiilor cu entitățile legate care nu au fost încheiate în condițiile normale de piață;
- Prezentarea în Raportul consolidat, în cazul entităților cotate a informațiilor privind controlul intern al grupului și sistemele de gestionare a riscului;
- De asemenea, este prevăzută obligația colectivă a membrilor consiliilor de administrație sau ai consiliilor de supraveghere, după caz, de a asigura că Situațiile financiare consolidate și Raportul consolidat sunt întocmite și publicate în conformitate cu legislația națională.

Ce-a de-a treia categorie de modificări și completări aduse reglementărilor contabile prin OMFP 2001/2006 privește întocmirea situațiilor financiare consolidate pentru anul 2006, astfel că entitățile de interes public care, potrivit OMFP 1121/2006, au obligația să aplice IFRS/IAS la întocmirea situațiilor financiare consolidate pot aplica standardele respective la întocmirea situațiilor financiare consolidate pentru 2006.

Am considerat că este necesară prezentarea în sinteză a acestor modificări și completări întrucât privesc anul 2006 și trebuie avute în vedere la întocmirea și prezentarea situațiilor financiare individuale și consolidate pe anul 2006.

Cerințele cuprinse în reglementările contabile prezentate mai sus trebuie corelate și cu recente modificări

și completări ale Legii 31/1990 privind societățile comerciale și ale Legii 26/1990 privind registrul comerțului, aprobate prin Legea 441/28 noiembrie 2006. De remarcat, în acest cadru, reglementarea cerințelor minimale ale guvernantei corporative și consolidarea răspunderii prin acțiunea în răspundere privind: fondatorii, administratorii, consiliul de supraveghere, directorat, cenzori, auditorii statutari pentru daune cauzate societății prin încălcarea îndatoririlor legale.

Considerăm necesară informarea dvs. asupra perspectivei imediate de modificare și completare a Legii contabilității, modificările și completările acesteia fiind deja avizate de către Consiliul Contabilității și Raportărilor Financiare.

Menționăm în acest cadru câteva prevederi ale proiectului de lege:

- Stabilește că răspunderea pentru aplicarea corespunzătoare a reglementărilor contabile revine directorului economic, contabilului șef sau altei persoane împuternicite să îndeplinească această funcție, împreună cu personalul din subordine. În cazul în care contabilitatea este condusă pe bază de contract de prestări servicii, încheiat cu persoane fizice și juridice autorizate potrivit legii, răspunderea revine acestora, potrivit legii și prevederilor contractuale.
- Stabilește răspunderea consiliilor de administrație și consiliilor de supraveghere privind respectarea legislației naționale la întocmirea situațiilor financiare individuale și consolidate;
- Prevede că elaborarea situațiilor financiare consolidate are loc în termen de 6 luni de la încheierea exercițiului financiar al societății mamă;
- Stabilește categoriile de entități supuse auditului financiar și prevede faptul că prin OMFP auditul financiar poate fi extins și la alte categorii de entități.

Considerăm că prin această sinteză a problematicii contabile, prin răspunsurile punctuale la întrebările dvs., cât și prin tematica care face obiectul programului de pregătire continuă, pentru care CAFR și-a preluat sarcina de a pregăti suporturile de curs, vor fi acoperite corespunzător cerințele pentru acest domeniu. Vă rugăm, de asemenea, să fiți foarte deschiși în a prezenta problemele asupra cărora apreciați că este necesar să insistăm și să vă asigurăm de întreaga noastră disponibilitate.

Emil Culda,

vicepreședinte al CAFR

„IFRS – o nouă provocare pentru auditorii financiari“

Îmi revine misiunea de a vă prezenta câteva aspecte legate de IFRS și, în general, de standardele internaționale ale profesiei. Nu vom putea trece la prezentarea acestui subiect fără a face câteva remarci în legătură cu contextul reglementării contabile din România și mai ales cu legătura (foarte directă) pe care noi trebuie să o avem cu ceea ce se cheamă limbajul internațional în contabilitate. Comunitatea Europeană a ajuns la concluzia că raportarea după standardele internaționale de contabilitate (IFRS) nu ar putea să reprezinte o bază și pentru fiscalitate, ceea ce cred că este o concluzie „corectă“ dacă avem în vedere și politicile fiscale ale statelor membre ale CEE. Pe de altă parte, are și anumite îndoieli în ce privește reprezentativitatea acestor informații privitor la repartizarea dividendelor ceea ce, cred eu, este incorect. Iar noi, cu istoria noastră privind contabilitatea, știm foarte bine sau mai bine decât oricine ce înseamnă să reflești corect în contabilitate realitățile economice. Fără nici o îndoială, foarte mulți ani am avut o contabilitate eminentemente fiscală și, într-o anumită măsură, cred că noi continuăm să fim marcați exagerat de acest mod de gândire.

În timp, începând cu 1990, dar și înainte, ne-am putut da seama cu toții în ce măsură acele „date și informații“ din contabilitatea destinată statului, respectiv fiscului erau sau nu corecte și relevante. Și, poate în aceste circumstanțe, am înțeles mai bine decât oricare alții de ce s-a ajuns la nevoia de standarde internaționale de raportare financiară, respectiv de ce au apărut începând cu 1973 standardele internaționale de contabilitate. În 1973 a fost nevoie să se înceapă de către o echipă de profesioniști contabili independenți, care nu erau neapărat reprezentanți ai vreunui stat, erau în principal reprezentanți ai profesiei contabile, gândirea și elaborarea unor standarde de contabilitate ce permit comunicarea într-o limbă comună, într-un „esperanto“, dacă vreți, al contabilității, între toți cei interesați de informațiile financiar contabile privitoare mai ales la companiile cotate (tranzacționate pe piața de capital).

Sigur, presiunea mare pentru nașterea acestei structuri de profesioniști care apoi a devenit IASB, respec-

tiv IASB la această oră ca elaborator de standarde, a fost făcută de către piețele de capital. De ce? Toți cei care tranzacționau pe piețele de capital și, în general, primeau o informație publică privitoare la contabilitatea acestor entități, vroiau să aibă același tip de informație și, mai ales, să înțeleagă, dacă se poate, cât mai mult din acea informație. Sistemele de raportare contabilă ale diferitelor state erau, evident, diferite - aveau fiecare dintre ele o anumită conotație națională sau, dacă vreți, anume particularități. Nu de puține ori acestea neglijau multe aspecte privitoare la tranzacțiile și operațiunile pe care trebuiau să le reflecte rapoartele financiar-contabile și, probabil, dădeau o mai mare importanță aspectelor fiscale. Așa s-a născut această istorie a standardelor și așa, încet-încet, s-a ajuns ca, în anul de grație 2006, să avem un set de standarde care este, probabil, cea mai obiectivă și mai neutră normă contabilă care se poate aplica la nivel internațional. S-ar putea să fie, poate, chiar mai practică în felul ei, deși n-ar părea la prima vedere, decât GAAP-urile americane.

Așadar, la acest moment, sunt două limbaje mari de contabilitate care contează în lume și, îmi permit să fac o observație care probabil pe noi, europenii, să nu se încânte foarte mult: să nu avem impresia că Europa poate da tonul mai mult decât este cazul și, mai ales, Europa Continentală. Există actualmente un acord între IASB și organismele americane de elaborare a standardelor contabile, privind convergența acestora într-o perioadă de câțiva ani. Și, astfel, vom avea o contabilitate „transnațională“, „universală“, care va evolua în concordanță cu tendințele capitalismului în lume. Și acesta va fi „limbajul“ contabil și de afaceri.

Și, să nu uităm un lucru: aceste standarde internaționale (IFRS) își propun să reflecte cât mai corect realitățile economice și mai puțin dorințele, principiile și tendințele politice. Din acest punct de vedere, cred că nu este lipsit de interes să reținem următorul fapt: până la urmă și Comunitatea Europeană este un supraplat și toate aceste probleme care privesc un mod de reglementare sau de altul, că vrem, că nu vrem, vor fi marcate de politic. La un moment dat, un coleg făcea o remarcă: președintele Chirac își exprima îngrijorarea în legătură cu IAS 32 și 39 privind instrumentele financiare, în sensul în care el primise de la comunitatea de afaceri franceză semnale foarte, „impresionante“ în sensul că, dacă se vor aplica aceste standarde, vor avea loc căderi spectaculoase la Bursă și vor pierde foarte mult marile companii franțuzești care, la

această oră, după actualul sistem de raportare, „arată foarte bine” și „sunt bine cotate și tranzacționate”. Va fi, vezi Doamne, o problemă națională! Mă întreb de ce această îngrijorare? Pentru că, până la urmă, aceste standarde, așa cum v-am spus, sunt elaborate de profesioniști contabili care au avut o singură „temă” în cei peste 33 de ani de până acum: aceea de a găsi acel limbaj pe care să-l înțeleagă toată lumea și să exprime cât mai corect realitățile economice.

Aceste standarde se adresează tuturor utilizatorilor și nu doar unuia dintre ei, în speță statului, așa cum noi am fost obișnuiți și, cu care francezii sunt, de asemenea, foarte familiarizați. Contabilitatea după aceste standarde trebuie să ofere cea mai credibilă și mai neutră informație, ele fiind făcute de profesioniști independenți și nevizând în nici un fel un interes politic. Ceea ce este foarte bine pentru noi, profesioniștii în domeniul contabilității, este faptul că IASC, care a apărut în '73, a ajuns la vânzarea produsului muncii sale statelor, ceea ce nu poate fi decât foarte lăudabil pentru profesia noastră. Iată deci că se poate!

Cam din această perspectivă aș vrea să privesc lucrurile legate de standarde și nu neapărat ca pe o chestiune temporară, privind o politică a României sau a altor state pe această linie; și mai mult decât atât, să vă spun, dacă îmi îngăduiți și din experiența proprie, cât de important este să putem opera cu aceste standarde. Pentru că, vă rog să rețineți, marile companii, indiferent de ce zice Comunitatea Europeană sau statul lor de origine sau statul unde își au rezidența, raportează după aceste standarde. Au tot interesul să-și facă raportările și auditurile în conformitate cu aceste standarde, pentru că, deocamdată, astfel sunt mai credibile privind modul în care reflectă performanța lor, modul în care reflectă poziția financiară și celelalte aspecte pe care dumneavoastră sunt convins că le cunoașteți foarte bine din cadrul general al acestor standarde care, de altfel, a fost parte integrantă până anul trecut a ordinului 94 și, în bună măsură, și a ordinului 306 privind contabilitatea în România și care se regăsește în mare parte indirect și în 1752.

La această oră IFRS, adică Standardele Internaționale de Raportare Financiară înseamnă ecuația, egalitatea pe care e bine să o reținem: IFRS + IAS + IFRIC + SIC. Deci standardele internaționale de raportare financiară înseamnă standardele internaționale de raportare financiară plus standardele internaționale de contabilitate aplicabile, care au rămas în vigoare, plus stan-

dardele de interpretare ale IFRS-urilor, adică IFRIC-ul plus standardele de interpretare ale IAS-elor care, de asemenea, au rămas în vigoare. Și avem la această oră cele șapte standarde, cele șapte IFRS-uri.

*În continuare, Emil Culda s-a referit la câteva aspecte tehnice privind IFRS, care au fost prezentate pe larg în primele relatări din revistă de la seminariile anterioare pe aceeași temă din ciclul **Abordări ale auditului financiar**.*

În final, vorbitorul a precizat:

Ca auditori avem o foarte mare responsabilitate. De aceea, să nu uităm un lucru: capitalul cel mai important pe care noi îl avem este cel al credibilității. Să rețineți acest lucru și să faceți totul astfel încât credibilitatea dumneavoastră să nu fie pusă sub semnul îndoielii chiar cu riscul de a pierde un client sau altul. Și vă spun eu că nu va fi o pierdere dacă știm să dialogăm cu ei. Dacă plecăm de la ideea că **vindem cifre și cuvinte și nu numai cifre** să știți că găsim întotdeauna o cale de înțelegere cu orice client. Să nu avem impresia că toată lumea e vinovată, că nu ne înțelege și că are o reacție un pic „aricioasă” față de contabili. Ar trebui să ne gândim și noi: oare noi, în relația inversă, știm să dialogăm? Nu întotdeauna. Suntem formați într-un anumit fel, cu o doză mai mare decât trebuie de pesimism, e normal, avem nevoie de o doză de pesimism profesional, o doză care începe întotdeauna cu „nu se poate” sau „conform legii”, dar viața e în mișcare, așteaptă multe soluții și noi va trebui întotdeauna să dăm soluții profesionale. „Da, domnule, se poate și cum spui dumneata, hai să vedem efectele!” Dar nu întrerupem dialogul. E foarte important acest lucru.

Unii dintre noi facem situații financiare, suntem făcători de situații, alții suntem auditori sau aceiași suntem și auditori. Evident că nu putem fi în aceeași enti-

tate, e foarte important să respectăm în orice situație credibilitatea. Mai bine să nu facem, să nu angajăm o misiune de audit dacă nu putem să o ducem la capăt și nici într-un caz să nu cedăm presiunilor de un fel sau de altul. Vedeți, societatea așteaptă foarte mult de la noi, cazurile celebre de falimente le cunoașteți. Cine a plătit cel mai dur? Contabilul și auditorul, deși poate că nu erau cei mai vinovați de căderile tip ENRON. Au fost personaje mult mai importante în Statele Unite care au alimentat investitorii să investească enorm în acesta pentru că, vezi Doamne, ar fi cel mai tare din domeniul energiei. Dar, la final, când s-a tras linia, au „căzut” cei doi, contabilul și auditorul.

Din păcate, o companie de peste 150 de ani de existență a căzut într-o noapte. E o lovitură pentru profesia noastră. Deci, cu alte cuvinte, societatea așteaptă foarte multe de la noi și va trebui să îi și dăm. Că avem încă dificultăți, poate, în relația cu clientul, dar vă spun, întotdeauna este o cale, dacă vom ști să negociem, să ne prezentăm lucrurile și e important să ne facem serviciile pe banii care merită. Mai bine nu le facem decât să le facem pe bani de nimic. Asta depinde de fiecare dintre noi, și dacă vom avea din acest punct de vedere stacheta acolo, eu vă spun, din propria experiență, că se poate. Dacă vom avea o ștachetă corespunzătoare și vom fi credibili, vin și banii, pentru că dacă vom face un târg de compromis cu cineva, zice: „Domnule, nu faci chestia aia așa? Cum vrei domnule? Uite așa!” Păi, mâine mă mai recomandă pe mine, Culda, altcuiva sau, dacă e în poziția adversă de data asta și eu fac pentru altcineva același lucru, mă mai crede? Credibilitatea are legătură directă cu independența, când vom trăi doar din pâinea aceasta și vom înțelege foarte bine acest lucru, numai nebuni să fim să ne vindem credibilitatea.

Prof.univ.dr. **Alexandru Țugui**

„Soluții informatizate pentru auditarea situațiilor financiare ale agenților economici”

Doresc în mod deosebit să vă prezint pe scurt, în cadrul temei, următoarele aspecte:

- a. necesitatea informatizării misiunilor de audit financiar;
- b. soluții existente deja pe plan internațional;
- c. trei soluții informatizate posibil de utilizat în activitatea de derulare și management a misiunilor de audit financiar;
- d. câteva concluzii referitoare la informatizarea auditului financiar.

În opinia noastră, **necesitatea informatizării misiunilor de audit financiar** trebuie să constituie unul din obiectivele strategice ale Camerei Auditorilor Financiar din România, din cauza unor importante *mutații* care au avut și au loc în planul manipulării și gestiunii datelor și informațiilor din cadrul sistemelor informaționale ale organizațiilor de auditat:

1. Activitățile din toate domeniile de activitate sunt susținute din ce în ce mai mult de tehnologiile informatice și de comunicații;
2. Fluxurile de date din organizații sunt pe cale de a fi complet digitizate;
3. Avantajele digitizării aplicațiilor specifice domeniului financiar-contabil;
4. Aportul unor tehnologii potențiale precum: factura electronică, semnătura electronică, gestiunea electronică a documentelor.

În condițiile globalizării, ale informatizării și modernizării organizațiilor, pe fondul dezvoltării și extinderii tehnologiilor informaționale și de comunicații, în ultimele două decenii importanța auditului financiar a crescut din ce în ce mai mult ca urmare a impactului economico-social pe care îl pot avea situațiile financiare conforme sau neconforme pe piața utilizatorilor de informații specifice.

Pe plan internațional există soluții informatizate cu ajutorul cărora auditorii își pregătesc dosarele de audit. Unele țări folosesc soluții specializate de tipul Idea, ACL, în timp ce alte țări folosesc pe scară largă MS Word și MS Excel, asta dacă nu folosesc sisteme de operare de tipul MS-DOS.

În sprijinul practicienilor români din domeniul auditului financiar venim cu **trei soluții** deosebit de interesante în pregătirea dosarelor de audit financiar, și nume:

a. FINAUDIT – soluție informatică pentru pregătirea dosarelor permanent și curent (secțiunile A-F). Acest produs se interpune între un auditor și clientul său în ceea ce privește transmiterea de documente, pregătirea secțiunilor de lucru și managementul dosarelor de audit.

O prezentare detaliată a acestui produs se găsește la adresa <http://finaudit.feaa.uaic.ro>. Facem precizarea că **FINAUDIT** este rodul muncii de cercetare a unei echipe formate din 13 specialiști pe domenii diverse (audit, contabilitate, informatică etc.), dar și al colaborării cu societăți din domeniul auditului și expertizei contabile, cum sunt: "EXPERT AUDIT" SA IAȘI, "Cabinet Expert Contabil Badragan Pavel" SRL IAȘI, "CONT AUDIT" SRL IAȘI, "EXPERT CONT-GRUP" SRL IAȘI, "VIO CONTEXPERT" SRL IAȘI și AUDIT SERVICES SRL.

Cercetarea noastră s-a derulat pe un număr de trei ani și a fost finanțată prin Grantul CNCISIS nr. 662/2004-2006.

b. DIAFIN – soluție informatică pentru analiza economico-financiară a unui agent economic. Acest produs este un instrument complex de analiză economico-financiară a performanțelor economice ale unui agent economic. DIAFIN se adresează experților contabili, auditorilor financiari, consultanților de afaceri, evaluatorilor, analiștilor financiari și altor specialiști care doresc să obțină, pornind de la bilanțul contabil, următoarele instrumente specifice analizei economi-

co-financiare: *bilanț financiar; solduri intermediare de gestiune; analiza echilibrului financiar; analiza structurală a bilanțului și contului de profit și pierdere; diagnostic financiar și interpretare diagnostic financiar* (inclusiv indicatorii pentru Nota 9 la Bilanț conform OMF 1752/2005); *liste la cerere și altele*. Informații suplimentare la adresa www.diafin.ro. Auditorii financiari pot folosi acest produs informatic la evaluarea continuității activității clientului de audit în secțiunea F.

c. RISC.ev – soluție informatică pentru evaluarea riscurilor și de stabilire a mărimii eșantioanelor pentru o misiune de audit financiar. Potențialii utilizatori ai acestui produs informatic sunt auditorii financiari, experții contabili, cenzorii și auditorii stagieri.

Principalele facilități puse la dispoziție de **RISC.ev** sunt: *inițializarea datelor pentru misiunea de audit financiar; asistență în evaluarea statistică a pragului de semnificație (F0); evaluarea riscului inerent general (F1); evaluarea riscului inerent specific (F2-F3); stabilirea mărimii eșantionului pe fiecare circuit auditat și liste la cerere conform normelor minimale ale Camerei Auditorilor Financiari*. Auditorii financiari pot folosi **RISC.ev** la evaluarea riscurilor din secțiunea F a dosarului curent specific unei misiuni de audit. Informații suplimentare se pot obține la adresa www.diafin.ro.

După scurta prezentare a celor trei soluții de informatizare a activităților specifice unei misiuni de audit financiar **considerăm** că munca auditorilor va deveni din ce în ce mai atractivă și mai eficientă și că se fac primii pași în gestiunea electronică a dosarelor de audit financiar pe fiecare client al unui auditor, ceea ce va conduce la o mai mare standardizare a rezultatelor unei misiuni de audit.

Financial Audit Approaches

PhD Ion Mihailescu, president of the Chamber of Financial Auditors of Romania talked about "Chamber's strategy and plans for year 2006", pointing out recent evolution in the profession of financial audit concerning the new 8th Directive of CEE and its perspectives after the adhesion of Romania in the European Union; Maria Manolescu, vice-president of the Chamber presented "Accounting regulation applied to European Directives" and Emil Culda, vice-president of the Chamber "IFRS - a new challenge for the professional accountants".

L'audit Financier - les approches

M. Ion Mihailescu, président de la chambre des auditeurs financiers parlée de "la stratégie et plans de la chambre pendant l'année 2006", précisant l'évolution récente dans la profession d'audit financier au sujet de la nouvelle 8ème directive de CEE et de ses perspectives après l'adhérence de la Roumanie dans l'Union Européenne. Mme Maria Manolescu, vice-président de la chambre a présenté le "règlement de comptabilité appliqué aux directives européennes" et l'Emil Culda, vice-président de la chambre "IFRS - un nouveau défi pour les comptables professionnels".

În acest număr, publicăm ultimele cinci comunicări prezentate de specialiști din țară și din străinătate la Congresul CAFR, care a avut loc în perioada 26-27 octombrie 2006, în cadrul secțiunilor „Standardele de audit și rapoartele de audit” și „Crearea organismelor de supraveghere publică și acordurile de reglementare dintre Statele Membre”. După cum se va putea constata, temele abordate sunt perfect ancorate în realitățile de azi, când România, ca membră efectivă a Uniunii Europene, are de răspuns și în domeniul profesional al auditului financiar provocările legate de asigurarea independenței, obiectivității, transparenței și calității misiunilor în contextul globalizării economiei și al noilor exigențe ale afacerilor.

Globalizarea afacerilor obligă la o consecvență a practicilor de audit

Ian COOPER,
Audit Partner Nexia International

Bună ziua, doamnelor și domnilor. Sunt partener specializat în audit, managementul riscului și servicii conexe în cadrul Solomon Hare din Marea Britanie, membră Nexia Internațional.

Aș vrea să vă vorbesc despre provocările pe care le întâlnim noi, ca auditori, nu doar la nivel european, dar și global, în ceea ce privește importanța auditului financiar și a standardelor de audit.

În primul rând, referindu-ne la Nexia International, aceasta constă

dintr-o rețea răspândită în lumea întreagă, constituită din auditori independenți, experți contabili, consilieri de afaceri și consultanți fiscali. Nu suntem o companie globală, suntem firme independente în fiecare țară, care au ales să lucreze împreună formând o rețea internațională. Organizația noastră a apărut în 1971 prin decizia firmelor Oppenheim Appel Dixon & Associates din SUA și Spicer & Pegler din Marea Britanie de a colabora, mai ales deoarece cele două firme activau în cea mai mare parte în sectorul financiar din New York și Londra. Încă din 1971, Nexia s-a dezvoltat încet-încet. Acum avem profituri foarte mari, care depășesc 1.6 miliarde de dolari. Am ajuns pe locul zece în lume, cu aproximativ 349 birouri în aproape 92 de țări.

În alegerea partenerilor, este extrem de important să avem membri foarte loiali standardelor comune și serviciilor de calitate pe care le așteptăm de la ei. Prin urmare, Nexia International furnizează clienților săi servicii de cea mai înaltă calitate, de nivel internațional.

Cum putem să realizăm asta? De fapt, o facem într-o manieră asemănătoare cu cea pe care am auzit-o de la cei care au vorbit înaintea noastră în ultima jumătate de oră. Facem un bilanț periodic al controlului calității printre partenerii noștri. De asemenea, insistăm ca toți membrii noștri să facă parte din organizațiile profesionale locale.

Ce se va întâmpla anul următor în România? Nexia International este prezentă în România încă din anul 2005. Dar în alte zone geografice? Aș vrea să vă vorbesc despre Nexia International din Marea Britanie unde cea mai reprezentativă firmă este Smith & Williamson,

care există din 1881, în acest caz fiind oarecum neobișnuit faptul că este atât o firmă de experți contabili, cât și o investiție în conturi bancare private, ceva unic în această privință. Acum câțiva ani ne-am unit cu NCL (Securities) Limited (incorporating Cunningham Coates), având la acel moment aproximativ 800 angajați. În prezent, am crescut la aproximativ 1200 angajați, Smith & Williamson fiind a opta firmă ca mărime din acest domeniu în Marea Britanie.

Cred că este necesar să ne uităm la trecutul și prezentul în audit pentru a vedea unde vom ajunge în viitor.

Iar comentariile mele nu se referă numai la UE, ci unde ne aflăm la nivel global. Personal, am fost membru al Comitetului Internațional de Audit Nexia Internațional câțiva ani și îmi dau seama ce se va întâmpla în viitor. Cred că e corect să spun că în trecut am văzut inconsecvențe la nivel local și internațional în procedurile practice de contabilitate și audit. Ce am constatat în ultimii 10-15 ani este faptul că fiecare țară își are propriile standarde și proceduri. În ultimii 15 ani am observat o proliferare a firmelor de servicii multiple, așa cum m-am referit anterior. Am văzut că multe firme oferă o gamă diversificată de servicii către clienții lor.

Care ar fi aspectele ce reies din aceste situații? Există întrebări cu privire la independența acestor firme. În mod clar, dacă onorariile pe care le primești pentru alte servicii oferite sunt de trei ori sau de patru ori mai mari decât cele primite pentru serviciile de audit, atunci acest aspect ridică anumite întrebări cu privire la influențarea rapoartelor de audit și dacă se

poate avea încredere în rapoartele produse. Ce rezultate poate avea această situație? E foarte dificil să compari rapoartele pregătite în diferite țări. Există o anumită neîncredere și nesiguranță cu privire la calitatea muncii de audit în țări diferite și de asemenea există întrebări cu privire la standardele etice care au fost aplicate în fiecare din aceste țări.

Unde ne aflăm în prezent? Ne mutăm către convergența standardelor de contabilitate pentru a putea prezenta standarde internaționale, standarde mondiale. Există mai multe reguli cu privire la independență și etică. Termenul independență poate însemna lucruri diferite. Cred că, în Europa, am ajuns într-un punct în care toți convenim asupra sensului cuvântului independență, însă nu e cazul la nivel global.

De ce convergența este atât de importantă? Așa cum știm toți, noi operăm într-o economie globală și,

odată cu aderarea României la Uniunea Europeană, va deveni mai semnificativă în cazul dvs. Avem nevoie de o comparabilitate a conturilor și avem nevoie de o consecvență a practicii de audit. De ce avem nevoie de aceste lucruri? ne aflăm într-o economie globală și este foarte important ca atunci când unul dintre clienții mei se hotărăște că ar vrea să investească într-o companie în România sau ar vrea să facă afaceri cu o companie din România, acesta trebuie să aibă încredere absolută că rapoartele de audit sunt consecvente cu standarde din alte țări europene. Prin urmare, clientul meu trebuie să poată avea încredere în acele situații financiare. Cu alte cuvinte, avem nevoie de conturi, de situații consecvente, de încredere în faptul că standardele din întreaga Europă și din întreaga lume sunt aplicate în mod corect. Trebuie să avem încredere în rapoartele de audit, pentru că, în cele din urmă, acestea vor sprijini schimburile transfrontaliere și

vor conduce la creșterea tranzacțiilor la nivel global și se va adăuga valoare de către acei experți independenți companiilor cu care lucrează.

Trebuie să spunem că, în poziția în care ne aflăm acum, la nivel global armonizarea nu e completă.

Vedem diferențe substanțiale între regulile, procesele și reglementările din Uniunea Europeană și cele aplicate în Statele Unite. Așa că e important să spunem că mai avem drum de parcurs până la globalizare.

Ce ne oferă viitorul? Eu cred că până la urmă vom aplica standarde globale. Aș vrea să văd mai multă consecvență a practicilor de audit și discutăm de fapt despre o armonizare la nivel global a practicilor, a misiunilor de audit oriunde s-ar desfășura în lume.

Care sunt provocările în fața cărora ne aflăm? E vorba de managementul riscului reputației. Am dis-

cutat despre Parmalat, despre Enron, despre Arthur Andersen, ca să numesc doar câteva scandaluri internaționale. Ne aflăm pe o piață într-o continuă schimbare, o piață foarte solicitantă și sunt sigur că mulți dintre dumneavoastră aveți clienți care fac operațiuni pe internet. Procesele din spatele acestor tranzacții, infrastructura IT sunt foarte complexe și se schimbă tot timpul și asta ne pune pe noi în fața unor mari provocări, privind modul în care să se desfășoare aceste misiuni de audit într-un mediu informatic în continuă schimbare. Realitatea este că afacerea noastră se bazează pe oameni și, prin urmare, trebuie să facem investiții continue în formarea partenerilor și angajaților noștri, pentru a merge înainte și pentru a asigura îndeplinirea standardelor. Trebuie să ne asigurăm că oamenii sunt la curent cu toate dezvoltările din teoria și practica auditului financiar, cu toate dezvoltările din contabilitate și să ne asigurăm că înțeleg noile practici.

Ce înseamnă acest lucru? Înseamnă că trebuie să avem echipe de auditori care sunt bine pregătite. Cu alte cuvinte, putem avea misiuni de audit care se referă la mediul informatic, ceea ce înseamnă că trebuie să fim tot timpul angajați într-un proces de învățare și trebuie să acceptăm că e unul din costurile pe care trebuie să le suportăm pentru a avea misiuni de audit de calitate și rapoarte pe care să ne putem baza.

La finalul zilei trebuie să îți înțelegi clientul și trebuie să înțelegi riscurile asociate misiunii de audit. Așa cum discutăm mai devreme, când facem rapoarte care să respecte Standardele Internaționale de Audit (ISA), trebuie să fim conștienți de fiecare cuvânt inclus în raport trebuie să poată fi susținut de probe și chiar formularea însăși a raportului trebuie să fie compatibilă, trebuie să respecte reglementările.

Avem nevoie de aplicarea unor standarde înalte, de calitate, și, de asemenea, trebuie să fim capabili să dovedim că am aplicat procese de audit și politici de control în propriile noastre companii pentru a ne asigura că aceste cuvinte devin realitate.

Prin urmare, avem nevoie de aplicarea revizuirilor de calitate pentru toate misiunile de audit, trebuie să avem procese în toate companiile noastre pentru a ne asigura că practicile funcționează corect și să se poată dovedi că funcționează corect.

Dacă ne întoarcem la Nexia International, cum facem noi asta? Nexia International produce un manual de audit internațional care a fost tradus în multe limbi din lume. Acest manual de audit stabilește standarde minime, elabo-

rate în conformitate cu standardele IFAC și aceste standarde minime sunt cele pe care le așteptăm de la toți membrii noștri, deși ne dăm seama că pot exista diferențe locale de legislație.

Manualul de audit încearcă, de asemenea, să sprijine relaționarea în rețea și împărtășirea de informație între membrii noștri, deci manualul de audit conține un chestionar internațional.

De ce e important să existe un asemenea chestionar? Dacă un client de-al meu are o filială în România atunci, ca parte a procesului meu de audit, trebuie să fiu absolut sigur că auditul a fost corect încheiat în România, în special dacă aceste cifre vor fi consolidate într-un set de conturi, de pildă, în Marea Britanie.

Acest chestionar va fi solicitat biroului local din România și eu voi avea încredere că acest chestionar se va întoarce într-un format potrivit și că toate procedurile au fost urmate și, dacă e necesar, voi avea încredere că, atunci când voi revizui dosarele din România, el se va ridica la standardele stabilite de Nexia International.

Așa cum spuneam mai devreme, cuvintele mari nu sunt suficiente, trebuie să demonstrăm că toți membrii noștri îndeplinesc aceste standarde, așa că noi, la Nexia International avem un program anual privind controlul de calitate, așa încât toți membrii noștri vor fi supuși acestui proces de monitorizare, de obicei din partea unui partener din afara țării, care va examina un număr de dosare pentru a se asigura că procedurile și tehnicile de audit sunt în con-

cordanță cu standardele pe care noi le așteptăm.

În ocazii rare, în care ne dăm seama că nu s-a întâmplat așa, oferim sprijin, așa încât respectiva firmă să poată atinge acele standarde, oferindu-le un orizont de timp pentru a se conforma așteptărilor noastre. Nexia International oferă, de asemenea, sprijin și sfaturi membrilor noștri prin interpretarea anumitor dezvoltări în domeniul auditului, așa încât membrii noștri să poată înțelege despre ce e vorba. Pe scurt, suntem o afacere bazată pe oameni, trebuie să investim în mod continuu în oamenii noștri și, firește, e vorba de un cost asociat și cred că avem nevoie de armonizare la nivel global pentru a ne asigura că vom avea creștere și bogăție pentru noi toți. Vă mulțumesc!

Ian Cooper,

Audit Partner Nexia International

Business globalization leads to an uniformity of the audit practices

The speaker insisted on the need for accounts comparability and for an uniformity of audit practices. Because we are in the middle of a globalization process, it is very important for an investor when making decisions to invest in Romania or to make businesses with a Romanian company to be completely confident that the audit reports are in accordance with standards used in other European countries. The audit reports should be trusted because, in the end, they will support the cross border exchanges and will lead to an increase in the number of transactions at the global level and the financial auditors will add value to the companies they are working with.

The reality is that the auditor's "business" relies on people and, consequently, it should be invested continuously in partners and staff trainings in order to progress and to ensure the compliance with the International standards on auditing.

Ian Cooper,

Audit Partner Nexia International

Avec la globalisation des affaires on se doit d'être conséquents dans les pratiques d'audit

Le locuteur insistait sur le besoin de comparabilité des comptes et de conséquence dans la pratique d'audit. Puisqu'on se trouve en plein processus de globalisation, il est fort important que le client qui décide d'investir dans une compagnie de Roumanie ou de faire des affaires avec une compagnie de Roumanie, ait de la confiance absolue que les rapports d'audit soient conséquents avec les standards qui opèrent dans d'autres pays européens. On doit se fier aux rapports d'audit vu que finalement, ceux-ci porteront soutien aux échanges transfrontaliers, ils feront développer les transactions à un niveau global, quant aux auditeurs financiers, ils ajouteront de la valeur aux compagnies avec lesquelles ils travaillent.

En réalité, l'affaire de l'auditeur repose sur les gens, par conséquent, on devra faire des investissements continus dans la formation des associés et des employés pour qu'on avance et pour que les standards internationaux d'audit soient accomplis.

Schimbări de esență în Standardul Internațional de Audit - ISA 700

Alexandru LUPEA,
Partner PricewaterhouseCoopers

Prezentarea mea se referă la standardele și rapoartele de audit.

Pentru a pune problemele în context o să vorbesc foarte pe scurt despre istoria auditului, urmând să prezint apoi istoria standardelor internaționale de audit și perspectivele raportării sub ISA.

În ceea ce privește scurta istorie, prezint contextul, întrucât auditul, ca meserie, a urmat îndeaproape și a reflectat evoluția societății umane.

S-a simțit nevoia de audit sau de verificare - cum era pe vremea aceea - încă din antichitate, de când vine și cuvântul a audita și de când au apărut primii verificatori și chestori, verificatori fiind cei care verificau munca făcută de scribii care făceau înregistrări privind averile cetățenilor și chestori cei care verificau declarațiile de avere ale magistraților în acele vremuri. Cu siguranță, în întreaga antichitate și în Evul mediu, obiectivul principal al auditului era în principal să se verifice faptul că nu se fac fraude și că stăpânii sunt

siguri că banii/activele sunt acolo. Cum spuneam, aceste obiective au rămas până în secolul XVII sau, mai bine zis, până când contabilitatea, așa cum o știm noi acum, a început să se aplice.

Prima schimbare importantă a avut loc în secolele XVIII-XIX, o dată cu revoluția industrială și o dată cu creșterea complexității raportărilor financiare.

În acel moment, obiectivele auditului s-au schimbat. În afară de prevenirea fraudelor, a apărut și celălalt obiectiv și anume atestarea fiabilităților raportărilor financiare. Acestea, simple cum erau ele la vremea respectivă, nu mai erau doar niște adunări, ci reprezentau deja situații financiare simplificate. După aceea, la începutul secolului XX, o dată cu criza financiară de la începutul anilor 30 din Statele Unite - și criza a avut loc practic în toată lumea - s-a mai adăugat un obiectiv și anume realitatea raportărilor financiare, mai ales că se dezvoltaseră piețe de capital și deja erau investitori care nu aveau interacțiune nemijlocită cu societățile și trebuiau cumva să aibă asigurarea că cifrele pe baza cărora investeau sunt corecte.

După aceea, evident că a urmat o etapă destul de lungă de dezvoltare a profesiei contabile și de audit. Următoarea schimbare majoră în obiectivele de raportare a auditorilor a avut loc în anul 2000, în urma crizei Enron cu dispariția firmei de audit Arthur Andersen și adoptarea de către Statele Unite a legislației Sarbanes-Oxley când, la obiectivele de audit, s-a adăugat și raportarea asupra fiabilității sistemelor de control intern - în plus față de raportarea

asupra veridicității situațiilor financiare.

În Europa, în clipa de față, Directiva a VIII-a a CE privind auditul statutar a fost modernizată și, în mai 2006, s-a publicat Directiva a VIII-a revizuită, care trebuie implementată de toate statele membre până în 2008. Fiind vorba de legislația europeană, este clar că trebuie adoptată și de România. Deja în acest sens s-au făcut eforturi în țara noastră.

Am văzut, pe scurt, care a fost evoluția profesiei contabile și de audit și cum s-au modificat în timp obiectivele muncii de audit și obiectivele raportării financiare. De ce au fost necesare standarde de audit? Pentru a avea, să spunem, garanția faptului că auditorii își fac meseria cum trebuie. Și anume, pentru a determina care sunt probele de audit necesare, câte probe de audit sunt necesare și ce aspecte trebuie acoperite de audit. Fiind o meserie care este din ce în ce mai reglementată, este clar că trebuie să se desfășoare după anumite standarde, care devin din ce în ce mai complexe.

În continuare, facem o scurtă prezentare a istoricului Standardelor Internaționale de Audit, așa cum sunt ele cunoscute acum. În 1969 s-au publicat rapoarte comparative de către AISG - Accountants International Study Group. Un an mai târziu s-a înființat International Accounting Practices Committee (IAPC). În 1991 IAPC a emis primele standarde internaționale de audit, deci cu aplicabilitate internațională și în 2002 International Accounting Practices Committee, IAPC, a devenit I.A.A.S.B, adică International Auditing and Assurance Standards Board, organismul care se ocupă de adoptarea de noi stan-

darde și, evident, de modernizarea celor existente. Care sunt obiectivele International Auditing and Assurance Standards Board, I.A.A.S.B.? Publicarea de standarde de audit, publicarea instrucțiunilor privind implementarea standardelor de audit și evident, promovarea globală a utilizării standardelor internaționale de audit, a utilizării ISA.

În ce măsură standardele de audit au recunoaștere internațională? Standardele de audit sunt recunoscute de O.E.C.D., Federația Experților Contabili Europeni, de organismele naționale de audit din multe țări și, foarte important, sunt specificate în Directiva a VIII a Uniunii Europene ceea ce le face obligatorii în Europa. Aceștia sunt cei patru piloni pe care se bazează aplicarea standardelor internaționale de audit.

Am făcut un mic ocol pentru a ajunge la obiectivul acestei prezentări și anume la raportul de audit, conform standardelor internaționale de audit. Standardul internațional de audit care se referă la

raport de audit, cum știm cu toții este I.S.A. 700 și care ani de zile a fost neschimbat. I.S.A 700 a suferit doar în ultimul an anumite schimbări.

Înainte de a vorbi despre schimbările pe care le-a suferit o să prezint foarte pe scurt în ce constă raportul de audit sau ce trebuie să includă raportul de audit conform I.S.A.700.

Trebuie, în primul rând, să aibă titlu de raport de audit și să specifice destinatarul raportului de audit. Există un paragraf introductiv care prezintă cadrul auditului, paragraful referitor la sfera angajamentului de audit, evident paragraful de opinie este obligatoriu, data raportului și adresa și semnătura auditorului pentru a identifica auditorul care a emis raportul. Există și alte paragrafe, opționale, dar aici am prezentat structura obligatorie a raportului de audit. De fapt, începând de anul trecut, dar și în anul acesta, s-au făcut anumite modificări la I.S.A. 700,

modificări care se aplică începând cu acest an, deci cu raportările la 31 decembrie 2006. Ca urmare, rugămintea foarte mare - atenție! - este să se aplice pentru auditul de la acest sfârșit de an I.S.A. 700 revizuit. Să nu mergem pe opiniile vechi!

Și anume, s-a schimbat paragraful privind responsabilitatea conducerii firmei auditate și responsabilitatea auditorului pentru a fi clar cine răspunde de întocmire, cine răspunde de auditarea situațiilor financiare.

S-a actualizat descrierea procesului de audit pentru a îngloba noile standarde referitoare la riscul de audit. S-au clarificat responsabilitățile auditorului referitor la sistemul de control intern al clienților și în ce măsură acesta face obiectul auditului și, evident, s-au făcut niște mici modificări pentru a ține seama de faptul că și alte stan-

darde de audit au fost modificate recent, anume I.S.A. 200, 210, 701, 560 și 800. În felul acesta, s-a schimbat puțin exprimarea rapoartelor de audit.

Și, în sfârșit, în ce direcții se dezvoltă raportarea de audit și standardele internaționale de audit?

Prima direcție este convergența cu INTOSAI și anume standardele de audit aplicabile entităților publice. Ideea este ca, în timp, acestea să devină convergente cu I.S.A. în așa fel încât I.S.A. să se poată utiliza și pentru auditul instituțiilor publice. Standardele de audit INTOSAI sunt emise de Asociația Curților de Conturi și se aplică auditorilor entităților publice. De asemenea, până în 2008, un număr semnificativ de standarde, deci de I.S.A., standardele internaționale de audit vor suferi modificări. Din nou, atenție la aceste modificări, să le

aplicăm și noi în auditul în care aplicăm I.S.A. Și am listat un număr de standarde care se vor schimba în anii următori, n-o să le citez pe toate acum pentru că sunt destul de multe. Mesajul este: atenție se vor schimba, trebuie să urmărim cu toții schimbările!

În concluzie, ce am observat de-a lungul istoriei și mai ales a istoriei recente? Faptul că importanța auditorului a crescut și din ce în ce mai mult, iar auditorul raportează nu numai asupra situațiilor financiare, ci și asupra controalelor interne. Faptul că standardele internaționale de audit au tendința să globalizeze și să convergă, să existe un singur set în toată lumea, în paralel cu convergența standardelor de contabilitate. Și, în sfârșit, faptul că Directiva a opta revizuită impune utilizarea standardelor internaționale de audit la auditarea companiilor care intră sub incidența directivei.

Alexandru Lupea,

Partner PricewaterhouseCoopers

Changes in the essence of the International Standard on Auditing - ISA 700

The material presents a short history of the financial audit as well as the perspectives for the International Standards On Auditing development in the immediate future. A separate chapter is dedicated to the content of the auditor's report considering implementation of the ISA 700 revised starting with 2006.

The author points out the increase of the role of the auditors in the current economic environment, ISAs acceptance at the European level as well as IAASB efforts to revise a significant number of standards before 2008, respectively the convergence between ISAs and INTOSAI standards.

Alexandru Lupea,

Partner PricewaterhouseCoopers

Changements fondamentaux au Standard International d'Audit ISA 700

Le matériel insère un bref historique sur l'audit financier, ainsi que sur les perspectives du développement des Standards Internationaux d'Audit (ISA) dans le proche avenir. Un chapitre à part est destiné à la présentation de la teneur du rapport de l'auditeur compte tenant du fait qu'en l'an 2006 on a appliqué le ISA 700 révisé.

De cette manière, on fait souligner l'accroissement de l'importance du rôle de l'auditeur dans le contexte économique actuel, l'assimilation à un échelon européen du ISA, les efforts IASB en ce qui concerne la révision de bon nombre de standards d'audit jusqu'en l'an 2008 et respectivement, la convergence du ISA avec INTOSAI.

Sistemul de supraveghere publică trebuie condus de persoane independente profesional

Brigitte Guillebert,
director controlul calității CNCC - Franța

Cea de-a opta directivă va reglementa în Europa sistemul legal de audit al conturilor și, în cadrul ei există un întreg capitol consacrat organismului de supraveghere.

Această directivă reprezintă, așa cum s-a menționat și ieri, ultimul cuvânt în materie de reglementare a profesiei, în special în ceea ce-i privește pe auditorii financiari. Reglementările directivei a opta vor fi implementate și gestionate de organisme naționale, precum și de un institut internațional profesionist. Aceste organizații naționale s-au reunit deja în cadrul unui forum pentru a putea armoniza practicile de supervizare pu-

blică și a controlului de calitate, atrase după sine de prevederile Directivei. În acest sens, articolul 32 al Directivei se referă la caracteristicile instituțiilor de supraveghere publică.

Prevederile directivei se vor aplica la toți auditorii individuali și la cabinetele de audit care exercită profesia în calitate de persoană fizică sau asociate într-un cabinet de audit. Prin urmare, nu vor exista diferențe între mandatele exersate de profesioniști, contrar celor întâmplare în Statele Unite ale Americii, unde supravegherea publică a fost limitată doar la cabinetele de audit. Sistemul de supraveghere publică trebuie condus de persoane independente profesional, care

nu provin din rândurile auditorilor, iar în cazul în care există auditori în cadrul unei asemenea instituții, ei trebuie numiți ca persoane independente și nu ca reprezentanți ai unor cabinete de audit, tocmai pentru a se asigura independența între organele de supraveghere și profesie. Procedura de numire, de asemenea, trebuie să fie transparentă și obiectivă.

Printre responsabilitățile instituției de supraveghere se numără și înscrierea și verificarea îndeplinirii condițiilor de înscriere a auditorilor, în sensul respectării normelor naționale și internaționale legate de activitatea profesională și etică a viitorului auditor.

De asemenea, instituția de supraveghere este însărcinată cu adoptarea normelor privind exercitarea profesiei, a normelor deontologice și a normelor de control intern al calității auditului, conforme cu prevederile IFAC. În privința controlului intern de calitate, rolul instituției de supraveghere publică este acela de a aproba procedurile de control intern al calității, întocmite de managementul firmei.

O altă responsabilitate importantă ce revine instituției de supraveghere se referă la pregătirea continuă și la traducerea normelor. Dacă, în urma controlului de calitate, s-a emis o opinie eronată, persoana responsabilă va fi pasibilă de sancțiuni disciplinare.

Inițiativa acestei sancțiuni revine, de asemenea, comitetului de supraveghere.

În privința transparenței lucrărilor de control efectuate, trebuie să existe o planificare anuală privind acțiunile instituției și, de asemenea, încheierea fiecărui exercițiu va marca prezentarea unui raport de activitate.

În prezent, în Franța, Consiliul Comisariatului de Conturi supraveghează activitățile efectuate de auditori în timpul anului curent. Raportul de sfârșit de an se întocmește pe trei teme principale și anume: lucrări legate de

normele profesionale, supravegherea controlului calității și deontologie profesională.

Referitor la finanțare, aceasta trebuie făcută într-o manieră potrivită, fără ca profesia să intervină în finanțarea instituției de supraveghere. În Franța, bugetul nostru depinde și este alocat de Ministerul de Justiție. În acest caz, nu există conflicte care să vizeze independența vreuneia dintre cele două instituții deoarece fiecare are autoritate administrativă proprie, iar Ministerul de Justiție răspunde în fața primului ministru doar în sensul rapoartelor de activitate,

iar, în rest, nu suportă nici o formă de influență guvernamentală.

Se organizează ședințe consultative periodice între instituția de supraveghere și reprezentanți ai Ministerului de Justiție, legate de normele deontologice și controlul calității. Aceste întâlniri consultative sunt văzute din partea ministerului ca niște servicii aduse instituției de supraveghere. De asemenea, Consiliul beneficiază de un regulament interior, omologat de Ministerul de Justiție.

Componenta Consiliului instituției de supraveghere este stabilită prin lege, iar membrii sunt numiți prin hotărâri judecătorești.

Ministerul de Justiție este reprezentat în acest Consiliu prin trei magistrați, Președintele fiind, de asemenea, un magistrat care ține de Curtea de Casație, una dintre cele mai importante instituții de drept din Franța. Pe lângă aceștia, în acest Consiliu se regăsește un reprezentant al ministrului economiei, un profesor universitar specializat pe probleme juridice, economice sau financiare. De asemenea, mai sunt incluse trei persoane calificate în domeniul economic și financiar, dintre care două trebuie să facă parte din întreprinderi private, nebankare. Aceștia sunt numiți pentru meritele lor personale și nu reprezintă instituțiile din care provin. Pentru auditorii implicați în Consiliu, aceștia nu pot efectua în același timp misiuni de audit. Ca membru în Comisia de Conducere, un reprezentant provenit din societățile de audit nu are voie să participe la lucrările din cadrul firmei sau să dețină acțiuni la capitalul acesteia, interdicție care se aplică pe toată durata mandatului. Consiliul este format din 12

membri și are la dispoziție un secretariat, condus de un secretar general, care, la rândul său, este magistrat. Acesta este numit prin hotărâre judecătorească de Ministerul de Justiție. El își recrutează personalul și pregătește lucrările Consiliului consultativ. De asemenea, în cadrul reuniunilor consultative, pot participa experți în domeniile de interes pe agenda de lucru. Atunci când trebuie să emită o opinie avizată în privința normelor profesionale, Consiliul se consultă cu auditori, reprezentanți ai cabinetelor, indiferent de amploarea lor, auditori independenți, manageri și orice alt participant la viața publică a cărui opinie poate să-l ajute să formuleze o concluzie fondată.

Însărcinările secretariatului general sunt dictate în primul rând de ordinea priorităților, stabilită de către președinte. În primul rând, se planifică lucrările Colegiului Consultativ, care se reunește de cel puțin două ori pe lună. În Franța, în prezent, aceste întâlniri au loc o

dată pe săptămână, deoarece se lucrează asupra normelor profesionale. Avizele asupra normelor profesionale și avizele privind normele ținând de Compania Națională a Comisarilor de Conturi sunt emise de fiecare dată când Ministerul de Justiție cere acest lucru.

Consiliul de supraveghere publică este instanța de apel în materie disciplinară, iar din anul 1969, de când în Franța funcționează această profesie, tot ceea ce este legat de auditori și de mențiunile acestora pe rapoarte disciplinare se discută în cadrul acestui Consiliu și fiecare regiune din Franța beneficiază de un consiliu regional. El este răspunzător de sesizările ce țin de competența sa proprie, iar sesizările pot veni de la ministrul de justiție, de la ministrul economiei, de la procurorul general sau de la președintele Companiei Naționale a Comisarilor de Conturi, care are nevoie de avizul Consiliului pen-

tru orice problemă semnalată. De asemenea, reprezentanții piețelor financiare sau reprezentanții rețelelor de audit pot pune întrebări legate de prestațiile care nu sunt compatibile cu misiunea de auditor legal. Noțiunea de rețea implică anumite obligații pentru comisarii de conturi, astfel încât este important ca aceștia să aibă o viziune transparentă asupra pieței de audit pentru a stabili legăturile între diferite noduri în activitatea de audit. De asemenea, Consiliul se poate autosesiza, dar numai judecând dosarele individuale prezentate de către Consiliu. Având acces la aceste dosare, el poate să vadă ce probleme se ridică și, dacă este cazul, ca situația să fie prezentată nenominal în fața Consiliului care va putea oferi astfel un răspuns fiabil, obiectiv și independent.

În câteva cuvinte, acestea sunt atribuțiile Consiliului de supraveghere, reprezentat prin Compania Comisarilor de Conturi din Franța.

Brigitte Guillebert,

Director Quality Control - CNCC,
France

The public oversight system should be managed by independent individuals

In her speech, the CNCC representative explained broadly how the audit oversight is organized in France, insisting on the objectivity and independence principles ensured by the structure of the public oversight Council.

Especially, she insisted on the careful preparing for implementing the new European Eighth Directive, considering the great responsibilities for the auditor professionals during this period of time.

Brigitte Guillebert,

Le directeur pour le Contrôle
de la Qualité - CNCC, France

Le système de la surveillance publique doit être géré par des personnes indépendantes

Dans son allocution, la représentante de la CNCC a largement renseigné sur le mode dont soit mis en place le contrôle de l'audit en France, tout en insistant sur les principes de l'objectivité et de l'indépendance garanties par la structuration du Conseil de la surveillance publique.

On a particulièrement mis l'accent sur la préparation stricte, par le détail, de l'application de la nouvelle huitième Directive européenne, compte tenant des importantes responsabilités incombant durant cette période, aux professionnels de l'audit.

Acțiuni concrete pentru transpunerea în legislația românească a reglementărilor europene

Georgeta PETRE,

*director adjunct în Ministerul Finanțelor Publice,
membru a Consiliului CAFR*

Vom discuta despre transpunerea în legislația românească a noii Directive a opta privind auditul statutar al conturilor anuale și al conturilor consolidate (Directiva 2006/43/CEE).

În perioada imediat următoare, Directiva a opta trebuie transpusă în legislația națională. Unele dintre prevederile cuprinse în Directiva a opta prezintă un caracter obligatoriu, iar altele sunt prevederi opționale, în cazul cărora se lasă la latitudinea statelor membre preluarea în legea națională a acestora,

precum și modalitatea de preluare.

Etapa implementării Directivei a opta în legislația națională va fi urmată de etapa aplicării efective a prevederilor. În plus, implementarea și aplicarea noii Directive a opta presupune și crearea unui cadru instituțional adecvat și modificarea structurală a organismelor profesionale existente.

Potrivit Directivelor Europene și regulamentelor emise de Comisia Europeană, guvernele statelor membre sunt cele care trebuie să ia

măsuri pentru a asigura transpunerea în legislația națională a prevederilor europene care constituie acquis-ul comunitar aferent diferitelor domenii de activitate. De asemenea, statele membre trebuie să ia măsuri pentru ca prevederile transpuse din legislația europeană să devină operaționale și să fie respectate în aplicarea practică.

Directivelor europene în domeniul contabilității și auditului li se aduc periodic modificări și completări, iar statele membre trebuie să preia astfel de amendări în legislația națională, pe măsură ce acestea se produc. În consecință, cele mai recente noutăți în domeniul directivelor europene trebuie transpuse corespunzător în legislația națională referitoare la contabilitate și audit. Este vorba despre publicarea, în luna iunie, a noii Directive a opta privind auditul statutar al conturilor anuale și consolidate și de modificarea și completarea Directivei a patra și a Directivei a șaptea, prin Directiva nr. 46/2006/CEE.

Aceste amendări la nivel european determină o serie de modificări în legislația națională. Astfel, Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, este în curs de modificare, proiectul putând fi consultat pe site-ul Ministerului Finanțelor Publice.

De asemenea, este în curs de transpunere în legislația națională Directiva a opta privind auditul statutar. În cadrul legislației în vigoare la această dată, există prevăzute obligații referitoare la auditarea situațiilor financiare ale entităților.

Potrivit Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.752/2005, entitățile de interes public definite conform legii trebuie să-și auditeze situațiile financiare. Aceste entități au fost definite prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 907/2005 *privind aprobarea categoriilor de persoane juridice care aplică reglementari contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară, respectiv reglementări contabile conforme cu directivele europene.*

În plus, există posibilitatea ca, prin ordin al ministrului finanțelor publice, să se stabilească și alte tipuri de entități ale căror situații financiare să fie auditate.

O categorie nouă de entități este reprezentată de instituțiile financiare nebancale, reglementate prin Ordonanța Guvernului nr. 28/2006 privind reglementarea unor măsuri financiar-fiscale. Instituțiile financiare nebancale înscrise în Registrul general al Băncii Naționale a României vor aplica reglementări contabile specifice instituțiilor de credit, respectiv Reglementările contabile conforme cu directivele europene, aprobate prin Ordinul Băncii Naționale a României nr. 5/2005. Potrivit proiectului de modificare a legii contabilității, situațiile financiare întocmite de aceste entități trebuie auditate.

Un alt act normativ aflat în curs de modificare în această perioadă

este Ordonanța Guvernului nr. 65/94 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați, în scopul actualizării unor prevederi și pentru a aduce clarificări privind activitățile ce se pot desfășura de către contabilii autorizați și experții contabili. De exemplu, experții contabili pot efectua și lucrări de audit financiar, evaluări sau alte tipuri de lucrări, dar cu respectarea legislației în domeniu, respectiv să fie membri ai Camerei Auditorilor Financiarți din România sau ai altor asociații profesionale.

Noua Directivă a opta prevede crearea unui organism independent de supraveghere publică a auditorilor. Conform prevederilor Directivei, anumite aspecte legate de supravegherea publică pot rămâne în continuare în aria de competență a organismului profesional existent (în România, Camera Auditorilor Financiarți), dar pentru celelalte aspecte decurgând din supravegherea

publică va trebui să se înființeze un organism independent distinct, ca autoritate competentă.

Până la această dată, s-a procedat la proiectarea transpunerii articolelor obligatorii din Directiva a opta și s-au identificat diferențele față de legislația existentă în domeniu. Legislația în vigoare are la bază tot Directiva a opta, dar varianta veche a acesteia, care a fost abrogată prin noua Directivă a opta, Directiva nr. 43/2006/EEC. Vechea Directivă a opta a fost preluată fie în ordonanța referitoare la auditul financiar, fie în regulamentele emise de CAFR.

Noua Directivă a opta conține prevederi inedite, a căror transpunere necesită dezbateri și consultări cu organisme din alte țări care s-au confruntat deja cu transpunerea unor articole din Directivă. De exemplu, un aspect deosebit de important cuprins în Directiva a opta se referă la supravegherea publică a auditorilor și a firmelor de audit, deoa-

rece trebuie identificat organismul care va avea competența și atribuțiile prevăzute de directivă. În acest sens, în cadrul Consiliului Contabilității și Raportărilor Financiare (CCRF), s-a convenit împreună cu Camera Auditorilor Financieri din România (ai cărei reprezentanți sunt membri activi ai CCRF), că un astfel de organism de supraveghere se va constitui ca o structură distinctă, în cadrul CCRF.

În prezent, Consiliul Contabilității și Raportărilor Financiare din România funcționează pe lângă Ministerul Finanțelor Publice, iar în viitor va trebui să devină independent și să aibă și atribuții de supraveghere publică. Prin urmare, nu sunt suficiente identificarea organismului și emiterea unei legi

specifice privind înființarea acestuia, ci va trebui rezolvată și problema aplicării sau implementării efective a Directivei a opta.

O altă problemă este cea a identificării surselor de finanțare a acestor organisme, deoarece Directiva prevede că modalitatea de finanțare trebuie să confere independență organismelor create.

În statele europene, există instituții similare, cu modalități diverse de finanțare, dar, în general, acestea nu sunt compatibile situației existente în România, fiind finanțări cu caracter mixt.

O altă problemă vizează componența unui astfel de organism de supraveghere, deoarece Directiva prevede că supravegherea trebuie guvernată în principal de nepracti-

cieni. Membrii organismului de supraveghere trebuie să fie cunoscători ai problemelor din sfera auditului, care au ieșit din practică, fie persoane care au cunoștințe adiacente, care beneficiază de încredere și au prestigiu în domeniu. Directiva prevede că un număr mic de auditori ar putea face parte din acest consiliu de supraveghere, dar astfel încât să nu fie puse sub semnul întrebării neutralitatea și independența.

Referitor la termenul de transpunere, Directiva prevede doi ani pentru preluarea acesteia în legislația românească. În acest termen, trebuie emisă legea și trebuie creat cadrul instituțional corespunzător, astfel încât supravegherea publică să devină efectivă până la jumătatea anului 2008.

Georgeta Petre,

Deputy Director, Ministry
of Public Finance,
member of CAFR Council

Concrete steps for transposing the European regulations into the Romanian legislation

In her speech, Mrs. Georgeta Petre discussed about transposing the new Eighth Directive on the statutory audit for annual accounts and consolidated accounts (Directive 2006/43/CEE) into the Romanian legislation. Some provisions of the new Eighth Directive should be compulsorily implemented, other are optional, leaving for the Member States to decide how they will implement these into the national legislation.

The stage for the Eighth Directive implementation into the national legislation will be followed by the factual implementation of the provisions.

Moreover, the Eighth Directive implementation and application means to create an adequate institutional framework and structural changes to the existing professional bodies.

Georgeta Petre,

directeur adjoint au Ministère des
Finances Publiques,
membre dans le Conseil CAFR

Démarches concrètes à la transposition dans la législation roumaine des réglementations européennes

L'exposé de Georgeta Petre portait sur le problème de la transposition dans la législation roumaine de la nouvelle huitième Directive concernant l'audit statutaire des comptes annuels et des comptes consolidés (Directive 2006/43/CEE). Il y a parmi les prévisions comprises dans la huitième Directive, certaines à titre obligatoire, d'autres en sont optionnelles, pour ces dernières, reste au choix des Etats membres, leur assimilation dans la loi nationale, ainsi que la modalité d'y procéder.

S'ensuivra à l'étape d'implémentation de la huitième Directive dans la législation nationale, celle de l'application effective des prévisions.

Qui plus est, l'implémentation et la mise en oeuvre de la nouvelle huitième Directive réclame aussi la mise en place d'un cadre institutionnel approprié, des changements quant à la structure des organismes professionnels déjà existants.

CAFR, implicată activ în transpunerea reglementărilor europene

*prof.univ.dr. Horia NEAMȚU,
vicepreședinte al CAFR*

Aderarea României, începând cu 1 Ianuarie 2007, la Uniunea Europeană are, evident, implicații și asupra profesiei de auditor financiar.

Aceste implicații vizează atât conținutul propriu-zis al profesiei, cât și, mai ales, supravegherea publică a acesteia.

Directiva a 8-a a Uniunii Europene privind auditul statutar al conturilor anuale și consolidate adoptată în anul 2006 reglementează, pe lângă aspecte privind autorizarea, pregătirea continuă, înregistrarea, etica profesională și independența, standardele de audit,

raportarea, asigurarea calității, investigații și penalizări, numirea și demiterea auditorilor și problematica supravegherii publice și acordurile de reglementare dintre Statele Membre, într-un capitol distinct.

Prin prezentarea acestei probleme într-un capitol de sine stătător în economia directivei menționate, au putut fi precizate cele mai semnificative aspecte ale supravegherii publice, a cărei menire constă, între altele, și în asigurarea credibilității activității desfășurate de către auditorii statutari și firmele de audit. Conform prevederilor Directivei a 8-a, supravegherea

publică are un caracter exhaustiv, în sensul că „toți auditorii statutari și firmele de audit vor face obiectul supravegherii publice”.

Pentru a asigura obiectivitatea și imparțialitatea sistemului de supraveghere publică se prevede ca în componența acestuia să fie incluși nepracticieni care posedă cunoștințe relevante în domeniul auditului. Accesul practicienilor la sistemul de supraveghere publică va fi limitat, Statele Membre urmând să selecteze persoanele cele mai potrivite din rândul ambelor categorii (nepracticieni și practicieni) printr-o nominalizare independentă și transparentă.

Supravegherea publică, în conformitate cu prevederile directivei, va avea responsabilități în trei direcții principale, și anume:

- aprobarea și înregistrarea auditorilor financiari și a firmelor de audit;
- adoptarea standardelor de etică, a sistemului de control intern al calității al firmelor de audit și al auditorului;
- pregătirea continuă, sistemele de asigurare a calității, de investigație și disciplină.

Pentru verificarea modului în care auditorii statutari și firmele de audit respectă prevederile directivei, în litera și spiritul lor, sistemul de supraveghere publică va avea dreptul, când va fi necesar, să efectueze investigații și să adopte măsurile adecvate.

Transparența sistemului de supraveghere publică va fi asigurată prin publicarea programelor sale de activitate anuală și a rapoartelor întocmite, iar finanțarea activității sale va fi realizată în mod adecvat, „fără nici un fel de influență nepotrivită din partea auditorilor statutari și a firmelor de audit”.

Deoarece prevederile Directivei a 8-a vor trebui aplicate din anul 2008 și în România, CAFR s-a implicat în elaborarea unei noi legislații care să reglementeze activitatea de audit financiar în țara noastră.

În acest scop, în cadrul Consiliului Contabilității și Raportărilor Financiare (CCRF) a fost creată o subcomisie la care CAFR își aduce o importantă contribuție. În cadrul acestei subcomisii au fost schițate o serie de prevederi prin care să se asigure transpunerea în practică auditului financiar din România a prevederilor Directivei a 8-a. Supravegherea publică conform Directivei a 8-a se va asigura pe două paliere: unul va viza aprobarea și înregistrarea auditorilor, precum și elaborarea standardelor, iar cel de al doilea va urmări asigurarea calității, realizarea de investigații și măsuri disciplinare.

Preocuparea CAFR pentru asigurarea unei calități corespunzătoare a lucrărilor de audit financiar s-a concretizat, încă din anul 2003, într-un manual: *Manual privind controlul calității auditului financiar*. Acesta a fost, în prealabil, dezbătut cu auditorii financiari persoane fizice și juridice membri ai CAFR și apoi adoptat de către Consiliul CAFR și publicat pe site-ul acesteia.

Aplicarea prevederilor acestui manual s-a realizat prin intermediul Departamentului de monitorizare și competență profesională (DMCP) al CAFR și s-a concretizat în inspecțiile efectuate de către acest departament la membrii CAFR, pe baza unui program de inspecții stabilit de comun acord.

În temeiul constatărilor rezultate, inspectorii DMCP au atribuit celor inspecțiați un punctaj, pe baza căruia fiecare entitate inspectată a

fost încadrată într-unul din cele patru categorii de aprecieri (A, B, C, D).

De la elaborarea „Manualului” și până în prezent, prevederile acestuia au fost actualizate, realizându-se modificări atât în ceea ce privește obiectivele inspecțiilor, cât și referitor la documentația întocmită cu acest prilej.

Se consideră că experiența dobândită în acest domeniu reprezintă un avantaj în ceea ce privește o viitoare contribuție a CAFR la realizarea sistemului de supraveghere publică. După adaptările și perfecționările necesare, actualul sistem utilizat de către CAFR ar putea să joace un rol important în realizarea celui de al doilea palier al sistemului de supraveghere publică și anume cel destinat urmării asigurării calității, realizării de investigații și măsuri disciplinare.

Horia Neamțu, CFAR Vice-president

CFAR, actively involved in transposing the European directives

After pointing some requirements resulting from the new Eighth Directive, having an incidence on the activity of the Romanian professionals, the speaker referred broadly to the practical actions taken by the CAFR in implementing the new regulations, both by the new sub commission created for this purpose at the level of the Council for Accountancy and Financial Reporting and by the activity developed by the Chamber.

It is considered that the experience attained by the Chamber in this area is an advantage as far as concerns the future contribution of CAFR in the public oversight system. This way, after the necessary adapting and predestining, the current system used by the CAFR should play an important role in creating the second tier of the public oversight board, namely the one dedicated to the quality assurance, to investigations and to making disciplinary actions.

Horia Neamțu,

Vice-président de la CAFR

La CAFR, activement impliquée dans la transposition des directives européennes

Après avoir fait remarquer quelques-unes des exigences issues de la nouvelle huitième Directive européenne, ayant une incidence toute particulière sur l'activité des professionnels roumains, le locuteur a souligné en détail, les démarches entreprises par la CAFR dans l'esprit et à la lettre de la nouvelle réglementation, tant au sein d'une sous-commission constituée à ce but au Conseil de la Comptabilité et des Rapports Financiers, que par l'entremise de l'activité propre de la Chambre.

On estime que l'expertise acquise dans ce secteur constitue un avantage en ce qui concerne la future contribution de la CAFR à la mise en place du système de la surveillance publique. De cette manière, accomplis les ajustements et les perfectionnements exigés, l'actuel système utilisé par la CAFR, pourrait jouer un rôle important à la réalisation du deuxième palier du système de la surveillance publique, voire celui destiné au suivi de la garantie de la qualité, aux investigations et aux mesures disciplinaires.

Un concept modern „Auditul performanței“

Cristina POPA & Liliana ȘTEFAN

Conform Legii nr. 672/2002, auditul intern reprezintă activitatea funcțional independentă și obiectivă care dă asigurări conducerii pentru buna administrare a veniturilor și cheltuielilor publice, perfecționând activitățile entității publice; ajută entitatea publică să își îndeplinească obiectivele printr-o abordare sistematică și metodică, care evaluează și îmbunătățește eficiența și eficacitatea sistemului de conducere bazat pe gestiunea riscului, a controlului și a proceselor de administrare.

Cadrul normativ intern definește trei tipuri de audit: de sistem, de regularitate și de performanță. În funcție de obiectivele urmărite, în cadrul misiunilor de audit se poate efectua o combinație de tipuri de audit. În scopul evaluării performanței unei entități și formulării de recomandări este indicat ca, pe lângă auditul de sis-

tem și de regularitate, să se efectueze și un audit de performanță.

În timp ce **auditul de sistem**¹ analizează sistemele din cadrul entității, cu scopul de a stabili dacă acestea funcționează economic, eficace și eficient, iar **auditul de regularitate** are rolul de a compara reglementările legate de activitatea evaluată cu situația existentă, **auditul performanței** reprezintă o formă mai avansată de audit. Conform reglementărilor în vigoare, acesta examinează măsura în care criteriile stabilite pentru implementarea obiectivelor și sarcinilor entității publice sunt corecte pentru evaluarea rezultatelor și apreciază dacă rezultatele sunt conforme cu obiectivele.

Scopul unui audit de performanță este de a da asigurare obiectivă și de a formula recomandări

¹ Un sistem este definit ca ansamblu de resurse și activități cumulate și organizate astfel încât să se atingă obiectivele stabilite.

în vederea utilizării resurselor în condiții de economicitate, eficiență și eficacitate.

Auditorii efectuează o analiză complexă a activităților din cadrul entității, cu scopul evaluării rezultatelor obținute, comparativ cu rezultatele propuse în condiții de economicitate, eficiență și eficacitate, urmărind modul de stabilire a indicatorilor de performanță ai activităților, operațiilor, proceselor din cadrul entității.

Un instrument de analiză pe care auditorii îl pot utiliza este benchmarkingul, care poate fi efectuat prin compararea unor activități similare realizate în perioade de timp diferite.

De asemenea, auditorii se pot raporta la anumite rezultate similare realizate în cadrul unor entități cu același specific, iar în cazul în care problemele sunt complexe, evaluările pot fi realizate pe baza principiilor „bunei practici”.

Pentru măsurarea și compararea performanței unei entități *benchmarkingul* se poate efectua prin utilizarea unei game de indicatori. De regulă, indicatorii luați drept comparatori de referință sunt publicați și permit auditorilor confruntarea lor cu cei ai entității pe care o examinează.

Indicatorii de măsurare a performanței includ eficiența cu care funcționează organizația și cali-

tatea serviciilor prestate. Atunci când se compară cu alte măsuri sau cu performanțe precedente, aceștia furnizează o analiză exactă a economicității, eficienței și eficacității.

În cadrul auditului performanței un obiectiv îl reprezintă **alocarea, administrarea și utilizarea în condiții de economicitate a resurselor unei entități**, respectiv dacă acestea reprezintă modul cel mai economic de utilizare a resurselor alocate, economicitatea reprezentând minimizarea costurilor resurselor alocate unei entități, fără a afecta realizarea în bune condiții a obiectivelor stabilite.

Un alt obiectiv îl reprezintă **raportul dintre rezultatele obținute și costul fondurilor utilizate** în vederea obținerii acestora, astfel eficiența presupune că se asigură un rezultat maxim de servicii din utilizarea resurselor folosite la producerea lor. Eficiența poate fi exprimată ca fiind raportul dintre rezultate/servicii și resursele/fondurile utilizate pentru producerea lor. Pentru ca o activitate să fie eficientă resursele trebuie minimizate pentru un rezultat stabilit sau rezultatele obținute să fie maximizate cu o cantitate de resurse similare.

De asemenea, pentru a evalua performanța unei entități este necesară și **evaluarea eficacității**, care constă în stabilirea gradului de îndeplinire a obiectivelor declarate ale unei activități și în determinarea relației dintre impactul dorit și impactul efectiv realizat, astfel încât rezultatele, obiectivele dorite să fie atinse cu succes.

Exigențe și condiționalități

Un audit al performanței nu presupune, neapărat, abordarea celor „3E”, în același timp, prin obiectivele auditului stabilindu-se care din concepte vor fi examinate.

Chiar dacă un anumit audit al performanței nu caută neapărat să ajungă la concluzii referitoare la toate cele trei aspecte, este mai avantajos să nu se examineze izolat economicitatea și eficiența, fără o considerare a eficacității. Reciproc, într-un audit al eficacității, auditorul trebuie să ia în calcul aspecte de economicitate și eficiență.

Pentru a aprecia măsura în care obiectivele au fost atinse, întrebările auditorului trebuie să fie formulate într-o manieră care să permită obținerea de răspunsuri utile realizării unei evaluări cât mai pertinente.

Auditul performanței nu presupune examinarea situațiilor financiare finale ale entității publice auditate și nici verificarea conformității cu cadrul normativ și procedural, însă, în anumite împrejurări, se impun și asemenea verificări în vederea asigurării rezultatelor auditului în condițiile celor „3E”.

Un obiectiv secundar al auditului de performanță este identificarea de către auditor a măsurilor de îmbunătățire a performanțelor entității și a optimizării utilizării resurselor.

După efectuarea constatărilor, auditorul analizează cauzele care au dus la crearea deficiențelor și recomandă măsurile ce trebuie luate pentru înlăturarea acestora.

În concluzie, scopul și obiectivele auditului performanței sunt:

- să asigure conducerii de vârf informații, opinii independente în legătură cu atingerea rezultatelor dorite și gestionarea resurselor utilizate în demersul de atingere al acestor rezultate în condițiile celor „3E”.
- să identifice măsuri de îmbunătățire a performanțelor organizației și a optimizării utilizării resurselor.

Bibliografie

Auditul Performanței Finanțelor Publice,
Marcel Ghiță, Valerică Mareș,
editura CECCAR, București 2002

Auditul de performanță – Îndrumări Generale,
BDO Stoy Hayward

Auditul Performanței (Ghid) – Curtea de Conturi a României

Dezvoltarea Auditului de Sistem și a Auditului de Performanță în România – proiect finanțat de Uniunea Europeană

A modern concept "Performance Audit "

Performance Audit is, according to the International Standards INTOSAI "an audit of economy, effectiveness and efficiency with which the audited entity uses the resources in order to accomplish its responsibilities".

Performance audit scope and objectives are:

- to provide to the leadership information and opinions independently about how to accomplish the desired results and to manage the resources used in order to get results taking into considerations the "3E".
- to identify measures to improve the organization performances and to optimize the resources use.

An instrument for analysis the auditors can use in measuring the performances of an entity is the benchmark.

Benchmarking can be defined as a research process that uses the comparison in order to identify and implement good practices in the performance area. Generally, the benchmarking helps to determine the need and opportunity to improve economy, effectiveness and efficiency.

Un concept moderne "L'audit de la performance"

L'audit de la performance représente, selon les Standards internationaux INTOSAI, "un audit de l'économie, de l'efficacité et l'efficacités à l'aide duquel l'entité soumise à l'audit utilise les ressources dans le but de l'accomplissement de ses responsabilités".

Le but et les objectifs de l'audit de la performance sont:

- fournir à la direction du haut niveau, des informations et des opinions indépendantes reliées à l'atteinte des résultats souhaités et à la gestion des ressources utilisées dans la démarche d'accomplissement des mêmes, compte tenant des conditions que les 3E fixent.
- identifier les mesures d'amélioration des performances de l'organisation et d'optimisation de l'emploi des ressources.

Le benchmarking représente un instrument d'analyse que les auditeurs peuvent utiliser à la quantification des performances d'une entité. Le benchmarking peut être défini en tant que processus de recherche réalisé habituellement, suite à une comparaison, en vue de l'identification et de l'implémentation de la bonne pratique dans le domaine de la performance. En général, le benchmarking contribue à la détermination de la nécessité et de l'opportunité d'amélioration en matière d'économie, d'efficacité et d'efficacités.

Spre o nouă dimensiune a raportării performanței financiare:

Situația rezultatului global

Asist.univ.dr. **Ionuț Cosmin LUNGU**,
Asist.univ.drd. **Andreea Paula DUMITRU**

Universitatea Româno-Americană, București

În contextul expansiunii companiilor multinaționale, utilizatorii informațiilor financiare sunt interesați de performanța întreprinderii, determinată **nu pe baza rezultatului contabil, ci a rezultatului global**. Se susține tot mai mult ideea că rezultatul prezentat în contul de profit și pierdere tradițional nu mai caracterizează imaginea prezentă a unei întreprinderi. Mai mult, situațiile financiare trebuie să includă prezentări ale tuturor efectelor tranzacțiilor sau evenimentelor ce caracterizează activitatea unei întreprinderi, inclusiv a celor care generează modificări ale capitalurilor proprii fără a mai tranzita contul de profit și pierdere.

Aceste informații conduc la un indicator care proiectează noi dimensiuni ale analizei performanțelor și anume **rezultatul global** (comprehensive income), definit ca fiind efectul modificărilor survenite în decursul unei perioade în capitalul propriu ca urmare a tranzacțiilor și a altor evenimente sau circumstanțe, diferite de cele rezultate din tranzacțiile cu investiții.

În prezent, conceptul de rezultat global se extinde tot mai mult și stă la baza proiectelor de discuții dezvoltate de FASB și IASB în cadrul procesului de convergență.

În acest sens, SFAC 6 „Elements of Financial Statements” prezintă o diagramă foarte interesantă a tuturor tranzacțiilor generate de

activitatea societății care afectează performanța:

1. Modificările de active și datorii care nu se reflectă asupra modificărilor capitalurilor proprii:
  - schimbul de active (schimbul unui stoc cu un alt stoc);
  - schimbul de datorii (plata unei datorii printr-un efect comercial);

- achiziția de active care generează recunoașterea unei datorii (achiziția de mărfuri pe credit comercial);
  - achitarea datoriei prin transfer de active (plata furnizorilor în numerar);
2. Modificări de active și datorii care generează modificări în capitalurile proprii:
    - Rezultatul global:
      - venituri din activitatea curentă (Revenues);
      - câștiguri (Gains);
      - cheltuieli aferente activității curente (Expenses);
      - pierderi (Losses);
    - Modificarea capitalurilor proprii generate de relația cu investitorii;
    - Aporturi de la investitori;
    - Distribuiri către investitori.
  3. Modificări ale capitalurilor care nu afectează activele sau datoriile (generate de transferul de la alte elemente de capitaluri proprii).

Modificările care afectează capitalurile proprii ale întreprinderii în prezent sunt reflectate atât în Contul de profit și pierdere, cât și în Situația modificărilor capitalurilor proprii.

Deoarece există tendința în rândul utilizatorilor de a acorda o importanță mai mare Contului de profit și pierdere și nu Situației modificărilor capitalurilor proprii atunci când se analizează situația unei întreprinderi, s-ar impune întocmirea unei situații care să reflecte performanța financiară. În acest sens, Consiliul pentru Standardele Internaționale de Contabilitate (IASB) a publicat un

proiect de discuție privind raportarea performanței financiare, care sugerează un model unic de situație financiară pentru prezentarea performanței.

Proiectul de discuție se bazează pe obiectivul situațiilor financiare, așa cum este el prezentat în Cadrul General al IASB, spre a oferi informații privind performanța și poziția financiară a întreprinderii și pe elementele care caracterizează performanța (cheltuielile și veniturile). Obiectivul acestui proiect este de a realiza o singură situație care să arate performanța întreprinderii. Se aduc în discuție modalități alternative în care ar putea fi prezentată performanța financiară a unei întreprinderi, mergând până la ideea că întreprinderea trebuie să-și prezinte performanța în propriul format.

Principalele propuneri ale proiectului sunt:

- Performanța financiară trebuie raportată într-o singură declarație și nu în două sau mai multe;
- Declarația unică de performanță financiară trebuie împărțită în trei componente:
- Rezultatul activității operaționale;
- Rezultatul financiar și al altor activități de trezorerie;
- Alte câștiguri și pierderi
- Categoria elementelor extraordinare trebuie eliminată, iar elementele anormale sau extraordinare nu trebuie raportate ca o categorie separată de venituri și cheltuieli;
- Rezultatele operațiunilor continue trebuie separate de cele ale operațiunilor discontinue;

- Modificările în politicile contabile trebuie raportate aplicând retroactiv noua politică, cu redeclararea perioadelor anterioare.

O mare parte a acestor propuneri a fost adoptată, însă a fost evitată expunerea unui model privind prezentarea globală a performanței.

Un model integrat de raportare a performanței, comentat de normatorii americani, se regăsește în SFAC 5 „Recunoașterea și evaluarea în situațiile financiare ale întreprinderii” denumit Situația rezultatelor perioadei (*earnings*) și a Rezultatului global (*comprehensive income*) care cuprinde atât rezultatul perioadei, cât și celelalte componente ale Rezultatului global.

Pentru a decide în privința unei soluții comune de raportare a performanței globale, IASB și FASB au creat, în noiembrie 2004, un Grup comun de lucru, numit *Joint Internațional Group of Performance Reporting*. În aprilie 2005, Grupul a realizat un proiect de lucru destinat stabilirii standardelor de prezentare a informațiilor în situațiile financiare care să răspundă utilității oferirii de informații privind performanța financiară și poziția financiară a întreprinderii.

La această reuniune s-au stabilit două mari direcții de lucru:

- Segmentul A – destinat eliminării diferențelor US-GAAP/IFRS în privința întocmirii și prezentării situațiilor financiare;
- Segmentul B – destinat dezvoltării unor standarde privind raportarea informațiilor în interiorul situațiilor financiare.

În ceea ce privește componența unui set integral al situațiilor financiare, grupul de lucru a făcut următoarele propuneri:

- Situația poziției financiare la începutul perioadei;
- Situația poziției financiare la sfârșitul perioadei;
- Situația poziției financiare privind Rezultatul perioadei și Rezultatul global;
- Situația modificărilor capitalurilor proprii care să includă doar tranzacțiile cu investitorii;
- Situația fluxurilor de numerar.

La cea mai recentă întâlnire a Grupului de lucru au fost aprofundate

Bibliografie

D.E. Hirst, P.E. Hopkins - „Comprehensive Income Reporting and Analysts' Valuation Judgements”, *Journal of Accounting Research*, vol.360, 1998, pag. 47-75

IASB - Project G4+1 - *Raportarea performanței financiare*, 1999

FASB - SFAC 5 - *Recunoaștere și evaluare în situațiile financiare ale întreprinderii*, 1984

www.iasb.org; www.fasb.org/st/

discuții cu privire la decizia de a raporta toate modificările în activul net generate de tranzacțiile care nu implică investitorii printr-o singură „Situație a Rezultatului global” și nu prin două situații. Totodată, s-a adus în discuție și incidența unei astfel de raportări asupra informației privind rezultatul pe acțiune.

Concluzie

Pentru a-și satisface nevoile de informare, decidenții trebuie să apeleze la noi surse de informare. Tocmai de aceea profesia contabilă este chemată să creeze noi instrumente, pentru a elimina limitele

informaționale ale situațiilor financiare.

Abordarea raportării integrale a rezultatului (all-inclusive) a făcut obiectul discuțiilor privind raportarea financiară, inițial în SUA prin problematizările din Accounting Research Bulletin nr.32 publicat de American Institute of Accounting, precursorul AICPA.

În acest buletin, se aduce în discuție alternativa raportării integrale a performanței în paralel cu abordarea performanței privind activitatea curentă, ajungându-se la concluzia că a doua se bucură de o certitudine mult mai ridicată, ceea ce o face mai acceptabilă.

To a new dimension of reporting the financial performance: "Global result statement"

It is well known that, considering the international accounting referential, investors represent the main users of the financial - accounting information. These, together with the other users of the accounting information are interested not only in knowing the value of the net assets of a company at a given moment, but also by the changes affecting the net result. These kinds of changes are reflected in the results of the activity performed, in the incidental transactions and events or of those affecting the activity beyond the management control of the entity itself.

Vers une nouvelle dimension du rapport de la performance financière: "La situation du Résultat global"

On connaît très bien le fait que, d'après le référentiel comptable international, les investisseurs représentent les principaux usagers des informations financières comptables. Ceux-ci, avec les autres usagers de l'information comptable, s'intéressent non seulement à la valeur de l'actif net d'une société à un moment quelconque, sinon aux modifications qui ont eu de l'incidence sur la situation nette. Ce type de modifications se traduisent dans les résultats de l'activité courante, les transactions et les incidences, ou les événements qui influent sur l'activité au delà du contrôle managérial ou de l'entité elle-même.

Criterii de diferențiere a titlurilor de valoare

Conf. univ. dr. **Elena DOBRE**

Informam cititorii într-un număr anterior al revistei că vom prezenta, în serial, instrumentele financiare care operează în economia de piață. De această dată – o introducere în prezentarea criteriilor de diferențiere ale titlurilor de valoare.

Observăm că elementele constitutive ale titlurilor de valoare analizate în numărul precedent sunt de natură juridică, financiară și contabilă și sunt puse în evidență de următoarele criterii de diferențiere:

a) Criteriul juridic prezintă și consideră titlurile de valoare drept titluri de credit, ce conferă deținătorului un drept de creanță echivalent unei contraprestații, sunt contracte sinalagmatice. Acestea pot fi grupate în câteva categorii:

- **efecte de comerț** (cambia, biletul la ordin și cecul) care sunt numite figurativ „moneda comercian-

ților” datorită calității lor de substitute de numerar, ele fiind prin natura lor în același timp și titluri de credit. Sunt titluri negociabile bazate pe obligații comerciale;

- **valori mobiliare** (acțiunile și obligațiunile și alte titluri emise de entități patrimoniale), care conferă deținătorilor drepturi complexe patrimoniale și personal patrimoniale, fiind negociabile pe piețele de capital.
- **titluri de valoare de natura părților sociale** ale unei societăți comerciale sau titlurile de participare la un fond deschis de investiții, care nu sunt valori mobiliare, dar pot fi negociate și tranzacționate între părți interesate (asociați).
- **titluri reprezentative ale mărfurilor**, cum sunt conosamentul (*Bill of Lading*) și recipisa de depozit, care conferă un drept real (de proprietate sau de gaj) și care pot circula în locul mărfurilor, se pot tranzacționa între comercianți dar nu în sistem organizat la bursele de valori. Bursele de mărfuri au evoluat de la forma piețelor originare pe care se vând și se cumpără mărfuri fizice, la forma piețelor derivate în care se vând și se cumpără titluri pe marfă. Dovada existenței mărfurilor se face pe baza documentelor acceptate de comercianți (actul de depozit sau de încărcare pe vas). Tranzacțiile la termen (*forward*) și standardizarea contractelor au făcut posibilă apariția în bursa de mărfuri (dar și în bursa de valori) a altor titluri reprezentative, precum contractele *futures*.

b) Criteriul financiar relevă caracteristicile financiare ale titlurilor de valoare legate de negociabilitatea și veniturile pe care le produc. Conform acestui criteriu se folosește denumirea de **titluri financiare** pentru valorile mobiliare (acțiuni, obligațiuni, contracte *futures*, opțiuni etc.) **Valorile mobiliare** sunt definite ca **instrumente negociabile** emise în formă materializată sau evidențiate prin înscrieri în cont, care conferă deținătorilor lor drepturi patrimoniale și nepatrimoniale asupra emitentului, conform legii și în condițiile specifice privind emisiunea acestora. Ele sunt titluri de valoare care dau dreptul deținătorului lor de a obține în condiții specificate, o parte din veniturile viitoare ale emitentului prin drepturi de proprietate și drepturi de creanță (care sunt drepturi patrimoniale) sau conferă drepturi nepatrimoniale, precum dreptul la coproprietate, dreptul la vot, dreptul de preemțiune.

Valorile mobiliare (lb. Engl. *securities*, lb. Fr. *valeurs mobilières*) în literatura de specialitate sunt definite ca **active financiare** exprimate pe un suport material sau în cont și negociabile pe piața secundară la valoarea de piață. **Activele financiare** sunt definite drept corespondentul monetar al **activelor reale** și se structurează în: **active bancare**, reprezentate de disponibilități și depozite care produc dobânzi, având un grad de siguranță ridicat și prezintă un risc redus și **active nebankare** în categoria cărora se includ **activele monetare** și **activele de capital**.

Activele monetare sunt rezultate din plasamente pe termen scurt reprezentate de acțiuni, obligațiuni sau alte titluri de valoare ce sunt deținute în scopul tranzacționării, au caracter negociabil și prezintă un grad ridicat de lichiditate. Ele produc venituri investitorului sub forma de dobândă sau diferențe favorabile de valoare. Activele de capital sunt rezultate din plasamente pe termen lung, au caracter negociabil și sunt

deținute în scopul de a produce venituri viitoare din dividende. Prin capacitatea lor de a genera venituri prin dividende, diferențe de preț și dobânzi, titlurile de acest gen sunt de multe ori denumite **investiții financiare**. Acestea sunt reflectate în contabilitate sub forma imobilizărilor financiare și a investițiilor financiare pe termen scurt, în funcție de scadență sau de perioada de deținere.

În funcție de gradul de agregare și de sintetizare a valorilor și drepturilor patrimoniale încorporate tranzacționate pe piețele financiare, titlurile de valoare privite ca active financiare nebankare sunt: **primare** (acțiuni și obligațiuni), **derivate** (contracte la termen forward, contracte viitoare futures, contracte cu termen condiționat-opțiuni), **sintetice** (contracte futures pe indici de bursă)

În concluzie, din punct de vedere financiar, titlurile de valoare sunt active financiare nebankare, negociabile pe piața financiară, care încorporează drepturi sau active financiare, în expresie valorică, generând pentru titularul sau deținătorul legitim, fluxuri monetare viitoare, drept pentru care se numesc și titluri financiare sau investiții financiare.

c) Criteriul contabil clasifică titlurile de valoare diferit după abordarea și concepția normativă a contabilității.

În abordarea pe care o dau **Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS)**, titlurile de valoare sunt **instrumente financiare** reprezentate de orice contract ce generează simultan un activ financiar pentru o întreprindere și o datorie financiară sau un instrument de capitaluri proprii pentru o altă întreprindere. Rezultă că, în contabilitatea întreprinderii, titlurile de valoare pot fi întâlnite sub formă de **active financiare, datorii financiare sau instrumente de capitaluri proprii**.

Diferențierea are la bază definiția instrumentului financiar care generează în contabilitatea părților, concomitent, un activ financiar și o datorie financiară sau un instrument de capitaluri proprii. Același instrument financiar este calificat diferit în contabilitatea emitentului și a deținătorului (investitorului). La emitent, generează instrumente de capitaluri proprii sau datorii financiare, iar la investitorul deținător, active financiare.

Dacă ținem cont de faptul că titlurile de valoare sunt contracte sinalagmatice, adică sunt înregistrări cu valoare juridică ce conferă uneia dintre părți drepturi,

iar celelalte părți obligații și produc în acest fel mutații patrimoniale și transfer de valoare, devine interesant tratamentul contabil al acestora. Privite din acest punct de vedere, titlurile de valoare devin pentru părțile contractante, prin tratament contabil, fie active patrimoniale (investiții pentru investitor), fie datorii financiare sau instrumente de capitaluri proprii (surse de finanțare pentru beneficiar).

Ele pot servi activitatea curentă de exploatare a unei întreprinderi (ca efecte de comerț sau ca instrumente de acoperire a riscurilor financiare), dar în egală măsură activitatea de investiții (ca active financiare) și cea de finanțare (ca datorii financiare sau instrumente de capitaluri proprii).

Rezultă că, din punct de vedere contabil, titlurile de valoare sunt instrumente comerciale și financiare utilizate de întreprindere în activitatea de investiții, de finanțare și de acoperire a riscurilor financiare.

Din analiza atentă a caracteristicilor juridice financiare și contabile, dar mai ales din analiza privind posibilitatea tranzacționării pe piața de capital **rezultă faptul că orice titlu de valoare este un instrument financiar, dar nu orice instrument financiar este titlu de valoare deoarece nu toate instrumentele financiare pot fi tranzacționate**. Sfera de cuprindere a instrumentelor financiare este mai mare decât cea a titlurilor de valoare.

Un **instrument financiar** reprezintă orice **contract** ce generează simultan un activ financiar pentru o întreprindere și o datorie financiară sau un instrument de capitaluri proprii pentru o altă întreprindere.

* În spiritul definițiilor date de IAS, termenul „**întreprindere**” include persoane fizice, societăți de persoane fără personalitate juridică, organisme cu personalitate juridică și agenții guvernamentale.

Bibliografie

- Elena Dobre, *Noi dimensiuni în contabilitatea și gestiunea titlurilor de valoare*, Editura InfoMega București, 2005
- Robert Obert, *Le Petit IFRS 2006-07*, Dunod, Paris, 2006
- Standarde Internaționale de Raportare Financiară: Ghid practic, Traducere autorizată de Banca Mondială, Editura IRECSO, București, 2005

Un **activ financiar** este orice activ care reprezintă: numerar; un drept contractual de a încasa numerar sau alte active financiare de la altă întreprindere; un drept contractual de a schimba instrumente financiare cu altă întreprindere în condiții care sunt potențial favorabile; sau un instrument de capitaluri proprii al unei alte întreprinderi.

O **datorie financiară** este orice datorie contractuală: de a vărsa numerar sau alt activ financiar unei alte întreprinderi; de a schimba instrumente financiare cu altă întreprindere în condiții care sunt potențial nefavorabile. Un **instrument de capitaluri proprii** înseamnă orice contract care certifică și evidențiază existența unui interes rezidual (o participație reziduală) în activele unei întreprinderi* după deducerea tuturor datoriilor sale.

Într-un număr viitor continuăm analiza implicațiilor contabile ale titlurilor de valoare și ale instrumentelor financiare în general.

Differentiation criteria for bonds

Reviewing the differentiation criteria for bonds and financial instruments, the authors focus on the legal criterion, on the financial one, as well as on the accounting criterion.

She mentions that in the approach contained in the International Accounting Standards, bonds are financial instruments represented by any contract, which simultaneously generates a financial asset for a company and a financial debt or an equity instrument for another company.

Critères de différenciation des titres de valeur

Passant en revue les critères de différenciation pour les titres de valeur et les instruments financiers, l'auteur s'attarde sur les critères juridique, financier, sur celui comptable aussi.

On fait remarquer que, dans l'acception que donnent les Standards Internationaux de Comptabilité (IAS), les titres de valeur signifient des instruments financiers représentés par tout contrat engendrant simultanément, un actif financier pour une entreprise quelconque et une dette financière ou un instrument de capitaux propres pour une autre.

Riscuri financiare-cheie și riscuri inerente în auditarea instrumentelor financiare derivate – exemple practice –

Prof.univ.dr. **Tatiana
DĂNESCU**

Drd. **Ovidiu
SPĂTĂCEAN**

Riscuri financiare-cheie

Entitățile¹ care tranzacționează în mod frecvent instrumente financiare derivate sunt susceptibile a fi expuse în mod direct unor riscuri financiare-cheie, care necesită o atență monitorizare și evaluare cu ocazia planificării și realizării unui angajament de audit.

În acest sens pot fi identificate² cel puțin următoarele riscuri financiare considerate esențiale în tranzac-

țiile cu instrumente financiare derivate:

Riscul de piață, care face referire în mod deosebit la pierderile economice puse pe seama schimbărilor nefavorabile în valoarea justă a instrumentelor financiare derivate. Acest risc îmbracă forma:

- *riscului de preț*, care ia în considerare schimbările intervenite în nivelul prețurilor instrumentelor financiare derivate, pe fondul modificării nivelului ratei dobânzilor, al ratei de schimb valutar, al indicilor bur-

sieri sau altor factori referitori la volatilitatea de piață a activului suport;

Eventualele pierderi care pot fi înregistrate în urma tranzacțiilor speculative încheiate cu instrumente financiare derivate, pe fondul evoluției prețurilor acestora contrar așteptărilor entității care tranzacționează, rezultă din exemplele³ prezentate în tabelul din pagina următoare.

- *riscului de lichiditate*, care se referă la schimbările intervenite în capacitatea entității de a înstrăina un instrument financiar derivat;

În această abordare, activitățile de tranzacționare a derivatelor comportă un risc suplimentar generat de lipsa unei contrapărți, ceea ce face dificil de lichidat anumite poziții deschise în urma tranzacțiilor încheiate, consecințele negative amplificându-se cu precădere în situația evoluției pieței în sens contrar pozițiilor respective.

Exceptând piața contractelor de opțiuni (unde lichiditatea se menține încă la parametri nesatisfăcători) și analizând evoluțiile recente, se poate aprecia că

1 Sintagma "entități" face referire la toate categoriile de operatori care funcționează pe piețele reglementate de mărfuri și instrumente financiare derivate, fie în scop de protejare, fie în scop speculativ (societăți de servicii de investiții financiare, instituții de credit sau alte entități economice).

2 Declarația Internațională privind practica de audit 1012 *Auditul instrumentelor financiare derivate*.

3 Datele au fost preluate de pe site-ul oficial al Bursei Monetar Financiare și de Mărfuri Sibiu: www.bmfms.ro.

Data	Specificație operațiune	Preț de achiziție/vânzare /exercitare de pe piața futures	Preț de cotare/scadență de pe piața futures	Rezultatul marcării la piață/lichidării la scadență pe piața futures
26.07.2006 (data cumpărării)	Cumpărare 5 contracte futures RON/EUR cu scadența în septembrie 2006	Preț de achiziție: 3,5630 Lei/euro	Preț de cotare: 3,5620 Lei/euro	Pierdere potențială: (3,5620-3,5630) Lei/euro x 1.000 Euro /contract x 5 contracte = - 5 Lei
29.09.2006 (data scadenței)	Lichidare poziție	X	Preț la scadență: 3,5467 Lei/euro	Pierdere realizată: (3,5467-3,5630) Lei/euro x 1.000 Euro/contract x 5 contracte = -81,50 Lei.
18.08.2006 (data vânzării)	Vânzare 10 contracte futures DESIF2, scadența septembrie 2006	Preț de vânzare: 2,2300 Lei/acțiune	Preț de cotare: 2,2340 Lei/ acțiune	Pierdere potențială: (2,2300 -2,2340)Lei/ acțiune x 1.000 acțiuni/contract x 10 contracte = - 40 Lei
29.09.2006 (data scadenței)	Lichidare poziție	X	Preț la scadență: 2,3641 Lei/ acțiune	Pierdere realizată: (2,2300 -2,3641)Lei/ acțiune x 1.000 acțiuni/contract x 10 contracte = -1.341 Lei
29.08.2006 (data cumpărării)	Cumpărare 8 opțiuni de tip CALL pe contractul futures DESIF5, scadența septembrie 2006	Preț de exercitare: 2,9000 Lei/acțiune Prima achitată: 0,07 Lei/acțiune x 1.000 acțiuni/contract x 8 contracte = 560 Lei	X	
29.09.2006 (data scadenței)			Preț la scadență: 2,8511 Lei/acțiune	Opțiunea este „out of the money” întrucât prețul contractului futures la scadență este inferior prețului de exercitare. În aceste condiții, deținătorul pierde în întregime prima achitată, în valoare de 560 Lei.
13.07.2006 (data cumpărării)	Cumpărare 8 opțiuni de tip PUT pe contractul futures DESNP, scadența septembrie 2006	Preț de exercitare: 0,4800 Lei/acțiune Prima achitată: 0,01 Lei/acțiune x 1.000 acțiuni/contract x 8 contracte = 80 Lei	X	
29.09.2006 (data scadenței)			Preț la scadență: 0,5581 Lei/acțiune	Opțiunea este „out of the money” întrucât prețul contractului futures la scadență este superior prețului de exercitare. Deținătorul pierde în întregime prima achitată, în valoare de 80 Lei.

Notă: Nu s-au luat în considerare momente intermediare perioadei din momentul deschiderii pozițiilor și data scadenței, când, în funcție de prețul de cotare stabilit la finele fiecărei ședințe de tranzacționare, rezultatele pot înregistra valori diferite.

entitățile care operează pe piața autohtonă a derivatelor financiare (Bursa Monetar Financiară și de Mărfuri Sibiu- BMFMS) nu se confruntă într-o manieră semnificativă cu un astfel de risc.

Cu toate acestea, există contracte futures cu un grad relativ redus de lichiditate, reflectat prin volume nesemnificative de tranzacționare, precum cele având la bază acțiunile unor **societăți din sectorul**

obținerii și prelucrării produselor chimice, din sectorul lucrărilor de construcții, din sectorul producției de componente industriale sau chiar din sectorul farmaceutic ⁴.

⁴ Informațiile au fost preluate de pe site-ul oficial al Bursei Monetar Financiară și de Mărfuri Sibiu: www.bmfms.ro.

Data	Sensul operațiunii	Curs spot (piața valutară)	Curs futures (piața la termen a derivatelor)	Baza (diferența între cursul spot și cel futures)	Rezultat pe piața spot	Rezultat pe piața futures	Explicații privind gradul de eficiență
17.07.2006	Contractarea achiziției prin import a unui echipament tehnologic în valoare de 1.000.000 Euro. Conform contractului, decontarea datoriei urma a fi realizată la sfârșitul lunii septembrie. Pe piața futures, prețul de cotare la finele ședinței de tranzacționare, din ziua respectivă, a fost de 3,5900 Lei/Euro	3,5901 Lei/Euro	3,5900 Lei/Euro	+ 0,0001 Lei/Euro	X	X	În această situație, operațiunea de tip Long hedge, prin care s-a urmărit protejarea împotriva riscului de creștere a cursului valutar, nu a avut efectul scontat. Aceasta pentru că deși moneda națională a cunoscut o apreciere în raport cu Euro (avan care a con valută), pe piața derivatelor s-a înregistrat o pier în măsură sem realizat pe piața spot (valutară). Prin urmare, operațiunea de acoperire realizată prin folosirea instrumentelor financiare derivate a fost una ineficientă.
19.07.2006	Cumpărare a 1.000 contracte futures RON/EUR, cu scadența Septembrie 2006- Long hedge, la prețul de achiziție de 3,5850 Lei/Euro. La finele ședinței de tranzacționare prețul de cotare a fost de 3,5900 Lei/Euro	3,5942 Lei/Euro	3,5900 Lei/Euro	+ 0,0042 Lei/Euro	X	Câștig potențial (marcare la piață): (3,5900- 3,5850) Lei/Euro x 1.000 Euro/contract x 1.000 contracte = 5.000 Lei	
29.09.2006	Lichidarea pozițiilor deschise pe piața futures (la cursul oficial comunicat de BNR pentru data scadenței) și achitarea datoriei provenită din operațiunea de import.	3,5334 Lei/Euro	3,5334 Lei/Euro	0,0000 Lei/Euro	Câștig din diferența favorabilă de curs: (3,5901- 3,5334) Lei/Euro x 1.000.000 Euro = 56.700 lei	Pierderi înregistrate ca urmare a evoluției nefavorabile a prețului contractului futures: (3,5334 -3,5850) Lei/Euro x 1.000 Euro/contract x 1.000 contracte = - 51.600 Lei.	
15.08.2006	Livrarea către un partener extern a unor produse finite în valoare totală de 100.000 Euro. Conform contractului, încasarea creanței urmează a fi realizată la sfârșitul lunii septembrie. Pe piața futures, prețul de cotare la finele ședinței de tranzacționare, din ziua respectivă, a fost de 3,5600 Lei/Euro.	3,5285 Lei/Euro	3,5600 Lei/Euro	- 0,0315 Lei/Euro	X	X	În această situație, operațiunea de tip Short hedge, prin care s-a urmărit protejarea împotriva riscului de scădere a cursului valutar, a avut doar parțial efectul scontat, întrucât câștigurile realizate pe piața futures acoperă doar în proporție de 53% pierderile valutare de pe piața spot. Prin urmare, operațiunea de acoperire realizată prin folosirea instrumentelor financiare derivate a fost una ineficientă.
17.08.2006	Vânzarea a 100 contracte futures Lei/Euro cu scadența Septembrie 2006- Short hedge, la prețul 3,5360 Lei/Euro. La finele ședinței de tranzacționare prețul de cotare a fost de 3,5360 Lei/Euro.	3,5295 Lei/Euro	3,5360 Lei/Euro	- 0,0065 Lei/Euro	X	X	

Notă: Nu s-au luat în considerare momente intermediare perioadei din momentul deschiderii pozițiilor și data scadenței, când, în funcție de prețul de cotare stabilit la finele fiecărei ședințe de tranzacționare, rezultatele pot înregistra valori diferite.

Pierderile economice pot fi generate, de asemenea, dacă entitatea execută tranzacții inadecvate, pe baza unor observații insuficiente, obținute în urma folosirii unor modele inadecvate de evaluare a prețurilor la care se tranzacționează derivatele.

De **exemplu**, erori intervenite în interpretarea de către brokeri a indicatorilor de analiză tehnică pot cauza încheierea unor tranzacții în pierdere pentru entitate. Din această perspectivă, experiența și pregătirea profesională a brokerilor de derivate, precum și capacitatea acestora de a interpreta cu acuratețe semnalele pieței reprezintă factori relevanți în evaluarea riscurilor de tranzacționare.

- **riscului de bază**, care reprezintă perspectiva nefavorabilă ca baza (diferența dintre prețul unui element acoperit și prețul instrumentului de acoperire aferent) să se schimbe, în timp ce contractul de acoperire este în derulare și, astfel, corelația prețului între elementul acoperit și instrumentul de acoperire să devină una ineficientă⁵.

Cu scopul de a pune în evidență gradul de eficiență a unei relații de acoperire (hedging) prin utilizarea instrumentelor financiare derivate de natura contractelor futures, prezentăm exemplele⁶ din tabelul din pagina anterioară.

Riscul de credit, exprimă riscul ca o contraparte să nu își onoreze un angajament financiar la valoarea integrală, fie atunci când este scadent, fie în orice moment după aceea.

În general, un derivat prezintă o expunere la riscul de credit doar dacă acesta are o valoare de piață pozitivă, cum ar fi de **exemplu** o opțiune în bani sau un contract futures marcat la piață în mod favorabil pentru entitate. Acea valoare reprezintă o obligație a partenerului (contrapartea), și implicit, un beneficiu economic care poate fi pierdut de către entitate, în cazul în care primul nu reușește să își îndeplinească obligația care îi revine. În cazul derivatelor tranzacționate pe piața reglementată de la Sibiu (BMFMS), prezența instituției de compensare-decontare (Casa Română de Compensare) înlătură un risc individual al contrapărții, prin substituirea sa în obligațiile financiare asumate de către participanți în urma tranzacțiilor încheiate, cu scopul de a garanta buna executare a acestora.

Conform reglementărilor specifice piețelor reglementate de instrumente financiare derivate, părțile unui contract derivat tranzacționat la bursă onorează zilnic modificările intervenite în valoarea pozițiilor lor (în urma operațiunii de marcare la piață și a apelului în marjă primit de la instituția de compensare-decontare), ceea ce conduce la diminuarea considerabilă a riscului de credit.

Riscul de decontare reprezintă riscul ca entitatea să își onoreze obligațiile financiare asumate, fără a primi însă contraprestația de la partener. Acest tip de risc este asimilat, de regulă, derivatelor care prevăd în specificațiile tehnice decontarea la scadență prin

livrarea fizică a activului suport (valute, instrumente financiare, metale, cereale, petrol etc.)

Exemplu: O entitate care desfășoară activități de comerț exterior (import) și dorește să se protejeze împotriva creșterii cursului valutar (care îl va afecta negativ prin prisma aprecierii datoriei contractată în valută) va proceda la achiziționarea unui anumit număr de contracte futures, având ca activ suport valuta respectivă și scadența apropiată celei la care trebuie să achite datoria în valută. Astfel, blochează un anumit nivel al cursului de schimb care să nu îi afecteze eficiența operațiunii de import. În cazul livrării fizice a activului suport, ca modalitate de decontare a contractelor futures, entitatea se expune unui risc de decontare în măsura în care, deși a depus contravaloarea marjei de garantare, contrapartea nu este în măsură să onoreze angajamentul de a livra valuta respectivă. Acest risc se poate concretiza în pierderi financiare semnificative, cu deosebire în cazul unei aprecieri a valutei respective, astfel încât entitatea va fi nevoită să o achiziționeze de pe piața spot (valutară) la un curs mai ridicat, pentru a onora obligațiile care derivă din activitatea de import.

O soluție tehnică pentru reducerea riscului de decontare o constituie încheierea unei convenții de compensare generală, care să permită părților să onoreze toate titlurile de creanță sau de debit la data decontării;

⁵ În accepțiunea IAS 39 Instrumente financiare: *Recunoaștere și evaluare*, prin eficiență acoperirii împotriva riscurilor se înțelege gradul în care modificările în valoarea justă sau fluxurile de trezorerie ale elementului acoperit sunt compensate prin modificările în valoarea justă sau în fluxurile de trezorerie ale instrumentului de acoperire împotriva riscurilor.

⁶ Datele au fost preluate de pe site-ul oficial al Băncii Naționale a României www.bnro.ro, respectiv al Bursei Monetare Financiare și de Mărfuri Sibiu www.bmfms.ro.

Riscul de solvabilitate se referă la riscul ca partenerul unei tranzacții încheiate de entitate să nu aibă fonduri disponibile pentru a onora angajamentele de fluxuri de numerar atunci când acestea devin scadente.

De **exemplu**, o mișcare nefavorabilă a prețurilor într-un contract futures (creștere în cazul unei poziții de tip Short- vânzare sau scădere în cazul unei poziții de tip Long-cumpărare) poate avea ca rezultat un apel în marjă pe care entitatea s-ar putea să nu-l onoreze din cauza lipsei de disponibilități bănești. Cu toate acestea, atribuțiile specifice instituției de compensare-decontare (Casa Română de Compensare) în materie de garantare a onorării angajamentelor asumate de către participanți diminuează în mod considerabil acest risc prin lichidarea automată a pozițiilor expuse, pentru care marja nu a fost suplimentată corespunzător;

Riscul juridic se referă la pierderile economice care pot fi cauzate în urma unei acțiuni juridice sau de reglementare, care anulează sau împiedică în alt mod, respectarea de către contraparte a termenilor contractului sau a aranjamentului aferent de compensare.

Spre **exemplu**, riscul juridic poate apărea în urma unei documentări insuficiente pentru un contract, a incapacității de a pune în aplicare convenția de compensare în cazul falimentului, a modificărilor nefavorabile ale legislației fiscale sau a altor acte normative care interzic entităților să investească în anumite tipuri de derivate.

Riscuri inerente și factori care afectează evaluarea acestora

În terminologia de specialitate, **riscul inerent** reprezintă susceptibilitatea ca soldul unui cont sau o clasă de tranzacții care sunt înregistrate eronat, să fie semnificative individual sau cumulate cu alte erori ale altor solduri sau clase de tranzacții, presupunând că nu au existat sistemele de control intern aferente.

Există numeroși **factori** de natură să afecteze evaluarea de către auditor a riscului inerent pentru aserțiunile în legătură cu instrumentele financiare derivate, fără ca această enumerare să aibă caracter exhaustiv⁷:

- **Scopul economic și de afaceri al activităților cu derivate ale entității;**

În acest context, se impune ca auditorul să înțeleagă natura afacerii entității auditate, precum și scopul economic al activităților sale în legătură cu tranzacționarea instrumentelor financiare derivate, în mod deosebit în ce privește deciziile managementului cu privire la cumpărarea, înstrăinarea sau păstrarea acestei categorii de instrumente. Aceasta pentru că, spre **exemplu**, activitățile de tranzacționare a derivatelor variază de la asumarea unor poziții al căror scop principal este de a reduce sau de a elimina riscul valutar sau al ratelor de dobândă (operațiuni de acoperire- engl. *hedge accounting*) la asumarea unor poziții al căror scop principal este de a majora câștigurile realizate pe termen scurt din investiții financiare

(operațiuni speculative). În mod corespunzător, se poate aprecia faptul că riscurile inerente asociate cu operațiunile de acoperire împotriva riscurilor prin utilizarea instrumentelor financiare derivate diferă în mod semnificativ față de cele asociate investițiilor speculative cu instrumentele respective;

- **Complexitatea trăsăturilor unui instrument derivat;**

În general, cu cât este mai ridicat gradul de complexitate asociat unui instrument financiar derivat, cu atât este mai dificil procesul de determinare, estimare și prezentare a valorii sale juste în situațiile financiare.

Valoarea justă a anumitor derivate, cum ar fi de **exemplu** opțiunile tranzacționate pe piețele reglementate, este disponibilă din surse independente de stabilire a prețurilor, de natura publicațiilor financiare sau a rapoartelor de tranzacționare emise de operatorul de piață (spre exemplu, Bursa Monetară Financiară și de Mărfuri Sibiu pe piața românească a derivatelor financiare).

În schimb, atunci când derivatele nu sunt tranzacționate în mod regulat pe o piață activă, fără a avea un preț de piață publicat sau cotaț, managementul entității poate folosi diverse modele de evaluare pentru determinarea valorii juste, spre **exemplu**, modelul Black-Scholes de evaluare a opțiunilor.

În astfel de situații, poate fi identificat în mod rezonabil un risc de evaluare, determinat de riscul ca valoarea justă a derivatului să fie determinată în mod eronat. În același context, poate fi, de aseme-

⁷ Declarația Internațională privind practica de audit 1012 "Auditul instrumentelor financiare derivate".

nea, identificat și un risc al modelului, care reprezintă riscul asociat cu imperfecțiunile și subiectivitatea unui anumit model de evaluare și cu ipotezele de lucru aferente. Atât riscul de evaluare, cât și riscul modelului contribuie la evaluarea riscului inerent pentru aserțiunile managementului în legătură cu aceste derivate.

De asemenea, în cazul utilizării unor derivate încorporate⁸ există un risc sporit în ceea ce privește posibilitatea ca managementul entității să nu poată identifica și prezenta adecvat astfel de instrumente financiare, ceea ce se regăsește implicit într-o apreciere a

riscului inerent în ceea ce privește exhaustivitatea aserțiunilor formulate în legătură cu respectivele instrumente;

- *Implicarea unor schimburi de numerar asociate tranzacțiilor cu derivate:*

De regulă, instrumentele financiare derivate nu implică un schimb de numerar la începutul tranzacției, fiind necesare doar depunerea și menținerea marjei necesare, conform specificațiilor tehnice aferente fiecărui tip de derivat financiar. Prin urmare, se poate identifica un risc apreciabil ca astfel de contracte să nu fie identificate sau să fie doar parțial identificate,

înregistrate și prezentate în situațiile financiare, sporind riscul inerent cu privire la exhaustivitatea aserțiunilor în legătură cu acele derivate;

- *Experiența entității în utilizarea derivatelor financiare;*

Utilizarea de către o entitate într-o măsură semnificativă a instrumentelor financiare derivate, coroborată cu lipsa unui grad adecvat de experiență sporește în mod corespunzător riscul inerent.

În acest sens, se impune o experiență relevantă din partea personalului implicat în activitatea de tranzacționare, decontare, contabi-

⁸ Este cazul unor instrumente financiare derivate care reprezintă o componentă a unui alt instrument financiar (numit contract gazdă) în accepțiunea IAS 39 Instrumente financiare: *Recunoaștere și evaluare*. Pot fi **exemplificate** în acest sens, obligațiunile cărora le sunt atașate bonuri de subscriere a acțiunilor obișnuite ale emitentului sau schemele de investiții de tip *stock-options plan*.

lizare, înregistrare și prezentare a instrumentelor financiare derivate în situațiile financiare ale entității, a personalului responsabil cu adoptarea principiilor de guvernanță corporativă sau cu administrarea riscurilor de control.

- *Influența factorilor externi asupra așerțiunilor conducerii;*

Factori de conjunctură macroeconomică, precum schimbări semnificative intervenite în nivelul ratei dobânzilor sau al cursului de schimb valutar au capacitatea de a spori riscul inerent în legătură cu evaluarea derivatelor, afectându-le valoarea în mod semnificativ.

- *Localizarea geografică a piețelor reglementate unde sunt tranzacționate instrumentele financiare derivate.*

Instrumentele financiare derivate tranzacționate pe piețele reglementate de capital externe pot constitui obiectul unor riscuri inerente apreciabile privind evaluarea drepturilor și obligațiilor asumate, puse pe seama unor reglementări legislative diferite, a ratelor de schimb valutar sau a condițiilor economice diferite.

Concluzii

Gradul ridicat de complexitate pe care îl comportă activitățile specifice de tranzacționare, decontare, înregistrare și prezentare a instrumentelor financiare derivate necesită o atenție deosebită și o pregătire profesională adecvată din partea unui auditor financiar, în vederea identificării și evaluării riscurilor financiare-cheie și a riscurilor inerente specifice la care se expun aceste entități, atât în etapa de planificare a auditului, cât și în etapele de efectuare a testelor de control și a procedurilor de fond specifice, de finalizare a misiunii de audit și de exprimare a opiniei.

Key Financial risks and inherent risks in derivatives auditing - practical examples

By making a connection between the International Auditing Practical Statements on 1012 "Derivatives Auditing" and the audit engagements specific for the transactions with derivatives it is necessary for the auditor to identify and to assess the key financial risks, and the inherent risks which are significant at the level of the assertions for classes of transactions with derivatives, accounts balances or information presented in the financial statements.

Risques financiers clé et risques inhérents à l'audit des instruments financiers dérivés - exemples pratiques

Par la mise en relation de la Déclaration Internationale relative à la pratique d'audit 1012 "Audit des instruments financiers dérivés" avec un engagement d'audit propre aux transactions avec des instruments financiers dérivés, c'est indispensable que l'auditeur fait identifier et évaluer les risques financiers clé, ainsi que les risques inhérents notables, au niveau des assertions pour des types de transactions avec des instruments financiers dérivés, soldes de compte ou présentations d'informations incluses dans les rapports financiers.

Misiunea de audit financiar - obiective și responsabilități

Lect.univ.dr.
**Florentin
CALOIAN,**
A.S.E. București

Auditul situațiilor financiare constă în exprimarea unei opinii privind gradul în care acestea prezintă o imagine fidelă sub toate aspectele semnificative a poziției financiare, performanței și evoluției poziției financiare, în conformitate cu un cadru contabil de care aparține sistemul contabil al întreprinderii auditate. Dacă examinarea situațiilor financiare va prezenta faptul că acestea nu vor induce în eroare un utilizator prudent și avizat, auditorul va exprima o opinie care să evidențieze conformitatea cu standardele corespunzătoare de audit și contabilitate.

Dacă auditorul deține probe prin care situațiile financiare nu sunt întocmite corect, acesta este obligat să prezinte acest fapt în raportul de audit și poartă răspunderea pentru informarea utilizatorilor și a autorităților statale.

Responsabilitățile auditorului și conducerii privind activitatea de audit financiar

Răspunderea pe care auditorul o poartă în legătură cu activitatea de audit se referă la procesul planificării și efectuării auditului, astfel încât să obțină o asigurare rezonabilă privind unele erori semnificative în situațiile financiare, indiferent dacă este vorba de simple erori sau fraude.

De aici se desprinde concluzia că auditorul nu poartă răspunderea pentru anumite erori nesemnificative, chiar dacă acestea sunt cauzate de

erori sau fraude. Pentru a realiza cu succes această activitate, auditorul trebuie să țină seama de o serie de factori care determină conținutul concluziilor și al probelor depistate în vederea întocmirii raportului de audit.

Caracterul semnificativ al erorilor depinde de efectul acestora asupra situațiilor financiare și de decizia pe care o persoană rezonabilă și avizată o poate lua pe baza acestor informații.

Această delimitare *semnificativ-nesemnificativ* este greu de stabilit și depinde în mare măsură de raționamentul profesional al auditorului și de pragul de semnificație al erorii sau fraudei în condițiile specifice ale împrejurării producerii lor.

De aceea, nici o normă de audit nu le impune acestora să depisteze toate erorile sau fraudele ce se pot întâlni în legătură cu conținutul situațiilor financiare. Caracterul semnificativ influențează în continuare gradul de certitudine (asigurarea rezonabilă) pe care auditorul îl obține la sfârșitul misiunii de audit în legătură cu fidelitatea situațiilor financiare. Asigurarea rezonabilă constituie o obligație a auditorului, dar nu în mod absolut, aceasta deoarece cea mai mare parte a probelor de audit sunt obținute prin intermediul unor teste eșantion.

Raționamentul profesional intervine și în ceea ce privește domeniile de testat, tipul, aria de acoperire și programarea în timp a acestor teste, precum și evaluarea rezultatelor acestor teste. Pe lângă aceste elemente curente, în activitatea financiar-contabilă există și prezentări contabile mai complexe care sunt inevitabil afectate de unele incertitudini, influențând astfel natura probelor și a concluziilor desprinse de acesta.

Este important să se facă distincția între eroare și fraudă, care la rândul lor pot fi semnificative sau nesemnificative. **Eroarea** reprezintă o informație falsă neintenționată în situațiile financiare. **Frauda** reprezintă o informație care provine din operațiuni intenționate. De asemenea, trebuie să se facă distincția între deturnarea de active și raportarea frauduloasă.

Deturnarea de active este imputată unei persoane, iar raportarea frauduloasă reprezintă vina conducerii.

În activitatea sa auditorul trebuie să dea dovadă de un anumit grad de scepticism profesional față de toate aspectele angajamentului, dar în același timp nu trebuie pornit de la prezumția că managementul este necinstit. În cele mai multe situații atitudinea managementului încearcă să disimuleze aspectele referitoare la erori sau fraude, de aceea este important a se evalua riscurile cu care se confruntă auditorul în acest sens. Trebuie analizate situațiile în care:

- a. se creează împrejurările comiterii de fraude, din dorința de a se obține un profit suplimentar;
- b. se creează oportunități de a comite fraude, în situația în care se consideră că aceste fapte nu pot fi demascate.

După identificarea factorilor de risc, auditorul trebuie să estimeze probabilitatea de fraudă și acțiunile care trebuie întreprinse în acest sens. Aceste riscuri conduc la producerea de fapte ilicite. **Faptele ilicite** reprezintă încălcări ale legislației, altele decât faptele frauduloase.

Faptele ilicite pot fi cu impact direct și cu impact indirect. Faptele ilicite cu impact direct reprezintă încălcări ale legislației privind soldurile anumitor conturi sau modificarea conținutului unor posturi din situațiile financiare.

Faptele ilicite cu impact indirect afectează situațiile financiare în mod indirect; de exemplu, încălcarea normelor privind protecția mediului.

Dacă auditorul este informat de comiterea unor fapte ilicite, el trebuie să realizeze o analiză a efectelor acestora asupra situațiilor financiare, efecte care sunt de cele mai multe ori greu de determinat.

În procesul aprecierii și al măsurilor pe care auditorul trebuie să le ia în legătură cu aceste fapte ilicite trebuie ținut seama de relația sa cu managementul, dar și de condițiile de confidențialitate impuse de codul de conduită etică și profesională în activitatea de audit financiar contabil.

Responsabilitățile managementului în ceea ce privește activitatea de audit financiar contabil constă în principal în elaborarea politicilor contabile utilizate, funcționarea unui control intern adecvat și realizarea unei prezentări corecte a evenimentelor și tranzacțiilor în situațiile financiare.

Pe lângă aceste responsabilități interne, în această categorie sunt incluse și o serie de responsabilități în legătură cu relația pe care managementul trebuie să o aibă cu auditorul. Dacă în urma realizării misiunii sale, auditorul descoperă anumite neregularități și sugerează managementului rezolvarea legală a acestora, iar rezultatul constă în refuzul acestuia de a remedia aspectele respective, auditorul are două căi de soluționare:

- a. să emită o opinie nefavorabilă sau cu rezerve;
- b. să se retragă din angajamentul de audit.

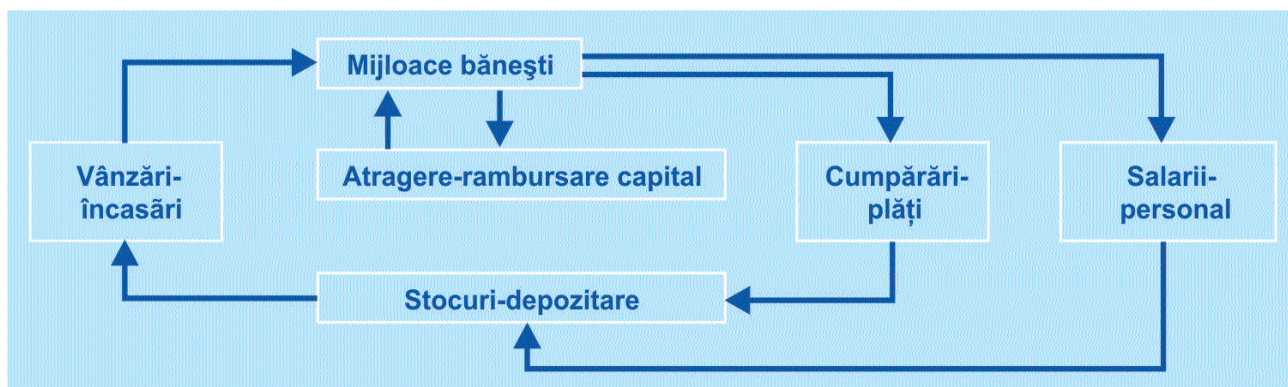
Fluxurile informaționale prezentate în situațiile financiare

Auditul situațiilor financiare se realizează prin organizarea acestei activități pe segmente mai mici, distribuite membrilor echipei de audit. Cea mai utilizată metodă prin care se realizează această activitate este metoda fluxurilor, care delimitează segmentele de audit după criteriul corelației între diversele operațiuni și soldurile conturilor respective. Cele mai întâlnite fluxuri

întâlnite în activitatea de audit ale unei întreprinderi sunt:

- fluxul vânzări-încasări;
- fluxul cumpărări-plăți;
- fluxul salarii-personal;
- fluxul stocuri-depozitare;
- fluxul atragere-rambursare de capital.

Relațiile dintre aceste fluxuri de operațiuni sunt prezentate prin următoarea schemă:

Obiectivele auditului financiar

Pentru fiecare activitate și operațiune realizată de întreprindere auditorul trebuie să se asigure că acestea sunt corecte și prezentate în mod adecvat în situațiile financiare. Pentru aceasta auditorul trebuie să fixeze un set de obiective, care înainte de a le stabili trebuie să se cunoască aserțiunile managementului privind criteriile utilizate pentru înregistrarea și prezentarea informațiilor financiare în situațiile financiare. Aserțiunile conducerii sunt clasificate în următoarele categorii:

- a. existență sau apariție;
- b. exhaustivitate;
- c. evaluare sau afectare;
- d. drepturi și obligații;
- e. prezentare și dezvăluire.

Criteriul existenței sau apariției se referă la faptul că elementele patrimoniale există în realitate la data bilanțului, iar termenul de apariție se referă la faptul că operațiunile incluse în situațiile financiare s-au produs într-adevăr în cursul exercițiului financiar auditat;

Criteriul exhaustivității se referă la faptul că toate operațiunile și conturile sunt incluse integral în situațiile financiare, în acest sens auditorul trebuie să ia în considerare posibilitatea escamotării unor elemente din situațiile financiare.

Criteriul evaluării sau afectării se referă la faptul că elementele situațiilor financiare au fost

prezentate la valoarea corespunzătoare soldului acestora la data bilanțului.

Criteriul aserțiunilor privind drepturile și obligațiile se referă la apartenența din punct de vedere al proprietății întreprinderii al acestor elemente.

Criteriul prezentării și dezvăluirii se referă la faptul că elementele situațiilor financiare sunt agreeate și prezentate în mod corect în cadrul acestora.

Stabilirea obiectivelor de audit reprezintă o etapă importantă în misiunea auditorului, deoarece prin intermediul lor se creează un cadru de referință care îl ajută pe auditor în determinarea unei cantități suficiente de probe de audit în funcție de natura angajamentului de audit.

Obiectivele generale de audit trebuie stabilite pentru fiecare tip semnificativ de operațiuni incluse în activitatea de audit financiar contabil. Acestea sunt obținute în funcție de cele patru faze al procesului de audit, și anume:

- a. planificarea și definirea metodei de auditare;
- b. efectuarea testelor privind mecanismele de control și a testelor substanțiale ale operațiunilor;
- c. efectuarea procedurilor analitice și a testelor privind detalierea soldurilor;
- d. finalizarea auditului și emiterea raportului de audit.

Financial audit engagement - scopes and responsibilities

Auditor's responsibility for his/her engagement refers to planning and audit development so to obtain a reasonable assurance for the material misstatements in the financial statements no matter if this is about fraud or errors. From here results that the auditor does not bear the responsibility for some immaterial misstatements, no matter if they are the result of errors or frauds. In order to accomplish this task successfully the auditor must consider a series of issues that determine the conclusions and of evidences gathered in order to prepare the audit report.

La mission d'audit financier - objectifs et responsabilités

La responsabilité de l'auditeur financier quant à sa mission, concerne le processus de la planification et de la réalisation de l'audit, de sorte qu'il obtienne une garantie raisonnable pour certaines erreurs significatives des situations financières, qu'il s'agisse d'erreurs proprement-dites ou bien de fraudes. Il s'ensuit que l'auditeur ne sera pas tenu responsable pour certaines erreurs insignifiantes, mêmes si elles découlent des fautes ou des fraudes. Pour une mise en oeuvre de succès, l'auditeur aura à considérer une série de facteurs qui étayent les conclusions formulées et les preuves dénichées en vue de l'élaboration du rapport d'audit.

Poziția auditului intern în structura entităților economice

Dr. ec. **Gheorghe RUSU**,
expert la Societatea de Investiții
Financiare Transilvania SA Brașov

Cu câțva timp în urmă, răsfoind un ziar de mare tiraj în care – din păcate - volumul publicității îl depășea cu mult pe cel al informației, atenția mi-a fost atrasă de o ofertă de servicii, interesantă la prima vedere pentru orice furnizor de servicii financiare competent.

Pe un spațiu de 10/15 cm, între numeroase alte oferte de bunuri și servicii, era prezentată și o importantă societate de distribuție care

își anunța cititorii că: „*Angajează auditor intern*”, urmat de o formulă stereotipă, cu 6 obiective la „descrierea postului” și alte 8 la „cerințe”.

Faptul în sine este laudabil și ar fi de dorit să fie cât mai multe oferte de servicii în interiorul țării. Nelăudabil însă era conținutul anunțului! Ignoranța, condensată în atribuțiile înscrise la poziția postului de „auditor”, prețiozitate în limbaj, iar condițiile cerute solicitantului mi s-au părut cel puțin îngrijorătoare.

Se observă că managementul ofertei dorea să epateze în fața egalilor de la alte companii, dar să poată ascunde că, de fapt, avea idei vagi cu privire la atribuțiile auditorului intern.

Obiectivele societății înghețaseră la anii 1970-1980, când ținta era oprită la *respectarea legilor, controlul pe obiective, iar tehnologia la nivel manual, cel mult electric-mecanic*.

Probabil că, de atunci, neputând merge mai sus căuta paleative pentru a-și depăși concurența. Nu e un păcat! Dar cel puțin supără-

toare era distanța dintre „Vanitate și Capacitate”.

Cred că ar fi trebuit să fie considerat ca depășit momentul în care, înainte de a angaja un auditor, managerii să cunoască bine că și în România s-au schimbat multe odată cu procesele „globalizării”, cu intrarea țării noastre în familia Europei Unite.

De asemenea, cred că managementul ar trebui să știe că progresul economic al României nu provine numai din investiții străine, ci aici, în țara noastră, s-au revitalizat și au reînceput să funcționeze factorii tradiționali ai succesului economic, între care se înscriu: gândirea analitică și competența analizei, încrederea și expertiza în finanțe, credit și bursele de valori, gândirea secvențială concretă, experiența în controlul intern, în perceperea și detecția fraudelor și erorilor. În România profesia contabilă reglementată legal a depășit vârsta de 85 de ani, iar auditul extern împreună cu auditul intern privat și auditul intern public privat merg înainte pe drumul jalonat de lege și de reglementările legale. Rating-ul de țară confirmă progresele.

De aceea, citind „*Descrierea postului*”, pare ireală imaginea unei firme care caută un auditor cu scopul de a: „verifica și analiza dacă operațiunile se efectuează conform standardelor, politicilor și procedurilor contabile” – atribuții curente ale unui funcționar cu pregătire de control intern. Sau invers, erau prevăzute cerințe pe care normele nu le situează la nivelul auditorului, ci la cel al managementului, precum „*dezvoltarea și implementarea de controale interne și proceduri contabile*”; mai mult, în atribuțiile auditorului era

prevăzută cerința de a „*acorda asistență la întocmirea situațiilor financiare și raportărilor în cadrul grupului, sau a declarațiilor fiscale*”, activități care, potrivit standardelor de audit, nu trebuie „asistate”, ci trebuie verificate de auditori pentru ca aceștia să poată oferi garanția corectitudinii, sincerității și exactității poziției financiare, performanței și profitabilității entității.

O seamă de îndatoriri care astăzi se cer a fi cunoscute și respectate spre binele comunității!

Cred că ar trebui să fie înscrise în contractele de servicii financiare, alături de clauzele obligatorii, semnificația serviciilor oferite, atribuțiile partenerului și eventual, ale altor elemente colaterale care contribuie la finisarea unei acțiuni, tranzacții comerciale/financiare/de drept public /de drept privat etc.

Managementul ar trebui să ia în considerație că, astăzi, auditul intern este recunoscut ca:

- funcție organizată și semnificativă în structura entității;
- funcție care abordează sistematic și metodic evaluarea și îmbunătățirea eficacității proceselor de gestiune a riscurilor, control și Guvernanță;
- funcție care prin evoluția sa își concentrează preocupările nu numai pe control, ci, în primul rând, pe detecția și monitorizarea riscurilor;
- funcție creatoare de valoare.

Ca urmare a dezvoltării funcțiilor sale, auditul intern s-a diferențiat conceptual, instituțional și normativ în două activități și forme de organizare diferite, mergând până la a funcționa ca două profesii diferite, respectiv:

- audit intern de interes privat, care se conduce potrivit normelor și standardelor elaborate de Institutul Internațional al Auditorilor Interni și adoptate integral de către Camera Auditorilor Financieri din România;
- audit intern de interes public, care în țara noastră se conduce în conformitate cu prevederile Legii nr. 672/2002 privind auditul public intern și Ordinului Ministrului Finanțelor Publice nr. 38/2003 privind exercitarea activității de audit public intern pentru aprobarea Normelor Generale.

În continuare, în acest articol vor fi abordate problemele specifice ale auditului intern privat, urmând ca într-un alt articol, să fie abordate problemele specifice auditului intern public.

Auditul intern a depășit stadiul incipient de evaluare a constatărilor compartimentului de control intern. Prin structură, este o componentă a proceselor Guvernanței Corporative în care auditorii interni se străduiesc să înțeleagă sensul expunerii la risc, activitățile care pot influența, limita și, după caz, evita producerea riscului. Tehnicile de lucru ale auditului pe bază de risc au ca scop sprijinirea managementului riscului, iar, prin aceasta, participarea la crearea valorii. Este pasul în care auditul intern trece prin etapa de identificare și evaluare la cea de gestionare, de control al riscului, etapă importantă în crearea valorii adăugate.

În acest cadru, sunt considerate de către profesioniști ca extrem de utile preocupările privind pregătirea, cunoașterea și dezvoltarea

culturii de specialitate, demersurile neîntrerupte, la nivel național și internațional ale Asociației Auditorilor Interni din România, Camerei Auditorilor Financieri din România, Institutului Bancar Român.

Guvernanța corporativă

A apărut în ultima decadă a secolului trecut ca formă de reacție la seria de dezastră financiare petrecute într-o perioadă scurtă de timp, în mai multe țări, la instituții financiar-bancare, industriale, comerciale de renume. Obiectul urmărit avea în vedere recăștigarea încrederii pierdute de investitori în afacerile private. În urma unor studii aprofundate cu privire la cauzele care au generat aceste fenomene, în anii 60-70 ai secolului trecut, o echipă de specialiști condusă de Lordul Cadbury a concluzionat că originile faptelor reprobabile de atunci, care au zguduit economia și finanțele unui număr de țări din Europa și America de Nord, s-au situat în sistemul de control intern, propunând soluții salvatoare, între care și conducerea companiilor potrivit unor concepte noi, care au primit denumirea de *Corporate Governance*.

Dar învățămintele de atunci au fost date uitării. După 20-30 de ani dezastrăle financiare s-au repetat, de aceasta dată mult mai dramatic. Studiile Lordului Cadbury au fost reluate și dezvoltate. Conceptul de *Corporate Governance* a fost îmbunătățit și completat. Organizația Europeană pentru Comerț și Dez-

voltare (OECD) a definit-o în felul următor: *Guvernanța Corporativă se exprimă printr-un set de relații între managementul companiei, consiliul acesteia, acționarii ei, alți destinatori de titluri...ea conferă structura prin care sunt stabilite mijloacele necesare realizării obiectivelor ei și monitorizarea performanțelor urmărite.*

(„Corporate Governance in Romania”, Raport privind Guvernanța Corporativă în România, OECD-OCDE, decembrie 2001, pag 16.)

Totodată, conceptul de *Guvernanță Corporativă* a fost completat cu încă două:

- primul, se referă la luarea în considerare a comportamentului fraudulos și corupt, lipsit de orice regulă de etică la unele din persoanele care au ocupat fotoliile de decizie ale consiliilor de administrație și ale comitetelor de direcție din mai multe companii de renume;
- al doilea, se referă la capacitatea strategică – corporativă a conducerii unor entități semnificative, de largă extindere, la nivel global. Aici, managementului acestor entități semnificative i-a fost imputată capacitatea slabă de a stabili direcțiile cele mai adecvate domeniului de activitate și de a folosi tehnicile, metodele potrivite de conducere și supraveghere funcțională a unor entități cu sute și mii de subsidiare.

Noile concepte au în vedere necesitatea cuprinderii supravegherii la nivel global, exercitarea actului de control la toate nivelurile care pot afecta performanța, asigurarea continuității cu regularitate a fluxurilor financiare, adoptarea operativă a măsurilor adecvate de remediere în caz de dezastru.

OECD nu s-a oprit la definirea conceptelor, ci a precizat și principiile prin care se pot materializa obiectivele *Guvernanței*. Principalii teoreticieni ai auditului, între care menționăm și personalitatea lui Andrew Chambers au dezvoltat conceptele OECD și au considerat oportună, în exercitarea *Guvernanței* respectarea următoarelor principii:

- *Drepturile și tratamentul echitabil al acționarilor companiei;*
- *Raportările care public sunt complete și fiabile;*
- *Evitarea concentrării excesive a puterii la vârful entității;*
- *Rolul factorilor interesați în guvernanța corporativă*
- *Competență și angajament;*
- *Informațiile privind independența și transparența;*
- *Evaluarea riscurilor și instrumentelor de control;*
- *Prezența puternică a auditului;*
- *Responsabilitatea Consiliului.*

Este important de subliniat că OECD remarcă necesitatea ca, în funcționarea *guvernanței corporative*, administrarea entităților să se realizeze de către un Consiliu, care să cuprindă două grupe de membri: membri cu atribuții și responsabilități executive (ED) și membri cu atribuții și responsabilități neexecutive (NED).

Administratorii/directorii NED – precizează OECD – sunt lipsiți de funcții executive și se recomandă ca "prin cele mai bune practici" să îndeplinească funcții strategice, de monitorizare, supraveghere și control al raportărilor financiare.

Inițiativele pentru creșterea încrederii investitorilor și adoptarea unei guvernanțe îmbunătățite au fost urmate în SUA de un pachet de acte legislative cunoscute cu numele autorilor ei: *Sarbanes – Oxley Act*, în Marea Britanie a unui *Cod de guvernanță pentru entitățile din sectorul public*. În țările europene au fost adoptate legi și regulamente cu scopul protecției finan-

ciare a investițiilor, iar Uniunea Europeană a adoptat Directive menite să conducă la redobândirea încrederii investitorilor în organizarea și funcționarea sistemelor economice și financiare în condițiile dezvoltării la nivel global.

Măsurile luate se caracterizează prin: creșterea eficiențării și responsabilizării actului de control legal, reglementar și instituțional, profesionalizarea proceselor manageriale, identificarea și gestionarea riscurilor și executarea unor forme adecvate de audit și altele.

Riscul și gestionarea riscurilor

Ca definiție, RISCUL are semnificația incertitudinii ca un eveniment sau o tranzacție care afectează realizarea obiectivelor entității, să se producă. Intensitatea riscului se măsoară prin doi parametri: probabilitatea producerii și impactul produs.

Institutul Auditorilor Interni (IAI) definește **RISCUL** ca fiind *incertitudinea ca un eveniment capabil să afecteze realizarea obiectivelor, să se producă*.

Riscul se măsoară prin consecințe și probabilitate. Buna gestionare a riscurilor implică, pe de o parte, menținerea unui risc anumit în cadrul unor limite strict delimitate, iar, pe de altă parte, valorificarea laturii oportune a acestuia.

Riscul este nedespărțit de acțiunea și inteligența umană; este valorificat sau, după caz, limitat, iar cele trei structuri ale arhitecturii întreprinderii: operațională, financiară, extraordinară, inclusiv în activitatea organelor de conducere.

Caracterul divers al activității manageriale face ca prezența riscului să fie omniprezentă. O clasificare a factorilor de risc după timpul expunerii ar sublinia prezența și acțiunea acestuia în domenii, precum: financiar, oportunitate, eficiență, eficacitate, juridic, numeroasele aplicații ale tehnicilor informaționale, ale condițiilor de mediu, ale resurselor umane etc.

Din multitudinea factorilor de risc în care este implicată direct activitatea de audit intern au fost selectați 20. Dar nu mărimea numărului prezintă importanță, ci cunoașterea riscului ca atare, modul în care acesta acționează, factorii care conduc și îl întrețin într-un mediu favorabil, precum și factorii care îl pot îndrepta spre dispariție. Acest proces larg, neîntrerupt, de mare semnificație și care concentrează numeroase energii și costuri a luat denumirea acceptată unanim, de gestiune sau de gestionare a riscurilor.

Gestionarea riscurilor este un proces care se derulează de către Consiliul de Administrație sau de Comitetul Director, împreună cu un număr de persoane din diferitele structuri ale entității (inclusiv din Comitetul de Audit), care are ca obiect:

- stabilirea strategiei și identificarea evenimentelor care pot să afecteze entitatea, activitatea și rezultatele acesteia;
- gestionarea riscurilor viitoare în limitele vulnerabilității entității față de risc, cu scopul de a furniza un nivel satisfăcător de asigurare, în ceea ce privește realizarea obiectivelor entității;
- este generalizată în întreaga entitate, la fiecare nivel, structură și formă de organizare – funcționare, auditul intern oferind o perspectivă generală și completă asupra riscurilor;
- identificarea și auditul intern al evenimentelor, tranzacțiilor, operațiunilor care pot afecta realizarea obiectivelor funcționale ale entității și a rezultatelor așteptate; monitorizarea riscurilor identificate în limitele apetitului pentru risc;

- oferirea unei asigurări satisfăcătoare la nivelurile de tip: management și management mijlociu;
- direcționarea tuturor proceselor spre realizarea obiectivelor într-una sau mai multe categorii separate, dar conectate cu elemente comune.

Gestionarea riscurilor este un pro-

ces dinamic de identificare, tratament, audit intern și monitorizarea permanentă a riscurilor cu impact pozitiv, sau negativ, după caz, asupra activității, rezultatelor și ansamblului entității. Resursele și procesele organizaționale se cer a fi aliniate, în principal în direcția restrângerii ariilor și delimitării efectelor riscurilor de natură să afecteze entitatea, precum și a

stimulării factorilor favorabili acesteia.

De asemenea, procesele gestionării riscurilor se integrează în cultura organizațională, în concepțiile etice, filozofia, practicile, planurile și programele entității de natură să cuprindă întregul personal, ceea ce concluzionează caracterul corporatist al conducerii entității.

Internal audit position in the structure of the economic entities

As result of developing its functions, the internal audit has been conceptually differentiated from the institutional and normative point of view in two activities and organizational forms which are different going to functioning as two different professions, respectively:

- Internal audit of private interest, which is conducted according to the norms and standards issued by The Internal Audit Association;
- Internal audit of public interest, which in our country is conducted in accordance with the provisions of the Law 672/2002 on the internal public audit and of the Order of the Minister of Public Finance no. 38/2003 on exercising the internal public audit activity for approving the General Norms.
- RISKS MANAGEMENT is a process developed by the Board of Directors together with a number of individuals from different structures of the entity (including the Audit Committee).

Risks management is a dynamic process of identifying, treatment, internal audit and permanent monitoring of risks with a positive or negative impact, as case may be, on the activity, results and entire entity. The resources and organizational processes are required to be in line mainly to reducing the areas and delimiting the effects of risks which can affect the entity, as well as to stimulating the factors favorable to the entity.

Also, the risk management processes are integrated in the organizational culture, in the ethical concepts, the entity philosophy, practices, plans and programs which can affect the whole personal, this reflecting the corporatist nature of the entity management.

La place de l'audit interne dans la structure des entités économiques

Conséquence du développement de ses fonctions, l'audit interne s'est différencié côté concept, du point de vue institutionnel et normatif, développant deux activités et revêtant deux formes d'organisation, jusqu'à fonctionner en tant que deux professions distinctes, voire :

- audit interne d'intérêt particulier, géré conformément aux normes et aux standards élaborés par l'Institut International des Auditeurs Internes ;
- audit interne d'intérêt public, géré chez nous, conformément aux prévisions de la Loi no 672/2002 sur l'Audit public interne et l'Ordre du Ministre des Finances Publiques no 38/2003 sur l'exercice de l'activité d'audit public interne pour l'approbation des Normes Générales.
- LA GESTION DES RISQUES représente un processus mis en oeuvre par le Conseil d'Administration ou le Comité Directeur, conjointement avec un nombre quelconque de personnes appartenant à différentes structures de l'entité (y compris ceux appartenant au Comité d'Audit).

La gestion des risques représente un processus dynamique d'identification, traitement, audit interne et le monitoring permanent des risques ayant un impact positif ou négatif, selon le cas, sur l'activité, les résultats et l'ensemble de l'entité. Les ressources et les processus de mise en place auront à être alignés principalement, dans la voie de la limitation des aires et la détermination des effets des risques qui pourraient porter atteinte à l'entité, de la stimulation des facteurs qui lui soient favorables.

En outre, les processus de la gestion des risques sont englobés dans la culture de l'organisation, les concepts éthiques, la philosophie, les pratiques, les plans et les programmes de l'entité, finalement ils entraînent tous les effectifs, témoignant du caractère corporatiste de la direction de l'entité.

La seminarul „Soluții de finanțare pentru IMM-uri“

Oportunitățile auditului financiar în fundamentarea deciziei de investire și creditare

În urma unui sondaj de opinie efectuat în rândul întreprinzătorilor mici și mijlocii afiliați FEDERAȚIEI PATRONATELOR DIN BUCUREȘTI, cu privire la problemele cu care se confruntă în acest moment, a reieșit că majoritatea oamenilor de afaceri din acest segment consideră greoi accesul la credite.

De asemenea, întreprinzătorii mici și mijlocii cred că birocrația, precum și garanțiile cerute de bănci la solicitarea unui credit îi determină să privească mai reticenți această variantă de capital. Totodată, oamenii de afaceri autohtoni incriminează dobânzile practicate de instituțiile financiar-bancare la contractarea unui credit. În context, a apărut oportună crearea cadrului unui dialog între întreprinzătorii mici și mijlocii, oficialități și reprezentanții instituțiilor cu incidență asupra mediului de afaceri autohton.

Agenția TEMPLUS ADVERTISING, în parteneriat cu FEDERAȚIA PATRONATELOR DIN BUCUREȘTI, a inițiat o serie de seminarii care au avut ca scop informarea întreprinzătorilor mici și mijlocii cu privire la standardele și procedurile impuse de piața unică europeană, la programele de finanțare pe care le pot accesa, în vederea dezvoltării afacerilor proprii, dar și în ceea ce privește alte produse și servicii care le sunt destinate.

La această acțiune revista „*Audit Financiar*“ a fost partener media. După un periplu prin centre importante din țară, Seminarul *Soluții de finanțare, produse și servicii pentru întreprinderile mici și mijlocii* a poposit la București.

Tema finanțării întreprinderilor mici și mijlocii a fost abordată luându-se în calcul toate liniile de finanțare pentru acest segment: credite, programe de finanțare externe (cu cotă de cofinanțare sau fără), granturi, programe de finanțare de la bugetul de stat.

De asemenea, au fost prezentate produse și servicii create pentru IMM-uri. Obiectivul urmărit de această manifestare a fost acela de a promova produsele și serviciile oferite de instituțiile financiar-bancare întreprinderilor mici și mijlocii și de a crea un dialog direct între oficialități, bancheri, auditori financiari și oamenii de afaceri care doresc să acceseze o linie de finanțare sau vor să beneficieze de cele mai bune oferte de produse și servicii. De asemenea, au mai fost prezentate servicii de eficientizare a afacerilor private și s-au dezbătut probleme legate de legislația în domeniul IMM, de fiscalitate și de aliniere la aquis-ul comunitar, precum și auditul și consultanța în ceea ce privește accesarea fondurilor structurale pe care le va primi România din 2007.

La eveniment au participat oficiali din cadrul Guvernului României, reprezentanți ai Agenției pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperație, Ministerului Finanțelor Publice, Ministerului Integrării Europene, Băncii Naționale a României, Delegației Comisiei Uniunii Europene în România, Agenției SAPARD,

Asociației Române a Băncilor, Consiliului Concurenței, reprezentanți de marcă în domeniu, ai unor firme de consultanță și audit, între care enumerăm: CSUTAK Istvan, consilier guvernamental, Radu Grațian GHEȚEA, președintele Asociației Române a Băncilor, Eugen PREOTU, consilier în Ministerul Comunicațiilor și Tehnologia Informației, Mugur ȘTEȚ, purtător de cuvânt la Banca Națională a României, Aurel ȘARAMET, președintele Fondului Național de Garantare a Creditelor pentru IMM, Bogdan BALTAZAR, consultant financiar, Grațiana IORDACHE, vicepreședinte al Comisiei de Buget-Finanțe din Camera Deputaților, Francois RENAUT, președintele Federației Patronatelor Francofone din România și Republica Moldova, Varujan VOSGANIAN, ministrul economiei și comerțului.

Camera Auditorilor Financiari din România a fost reprezentată de prof.univ.dr. **Horia NEAMȚU**,

vicepreședinte al CAFR, care a supus atenției participanților – oameni de afaceri, manageri investitori și finanțatori – oportunitățile pe care le oferă auditul financiar în asigurarea credibilității și transparenței entităților economice prin prisma activității lor financiare.

„Dorința noastră sinceră, spunea domnul Horia Neamțu, este să

vedeți în CAFR un partener format din specialiști, care să vă ajute în mod profesional să accedeți la fondurile guvernamentale și europene, la credite. Cunoașteți că, din ce în ce mai mult, între cerințele de finanțare impuse de Uniunea Europeană figurează auditarea întreprinderilor dvs. De altfel, așa după cum știți actualele reglementări includ răspunderea, inclusiv penală, a conducerii entităților asupra acurateței și exactității raportărilor financiare.“

În continuare, domnul Horia Neamțu a punctat modalitățile prin care pot fi aflate informații despre auditul financiar și despre auditori, despre măsurile luate sau în curs de a fi aplicate conform directivelor europene și standardele internaționale de audit pentru asigurarea independenței, transparenței și calității misiunilor de audit financiar.

„Auditorul este acel «ochi rece», ochi extern care poate să *certifice realitatea informațiilor pe care dvs. le prezentați în situațiile financiare*“ – spunea profesorul Horia Neamțu.

Expunerea reprezentantului CAFR a fost receptată cu major interes, unele aspecte fiind reluate și detaliate în dialog cu participanții.

Noile formulare pentru „Raportul anual”

Consiliul Camerei a aprobat **noile formulare de Raport anual** prin care auditorii financiari, persoane fizice și persoane juridice, declară CAFR activitatea desfășurată prin exercitarea profesiei de auditor financiar.

Aceste formulare urmează a fi completate de membrii Camerei începând cu anul 2007, respectiv cu anul de raportare 2006.

Completarea altor formulare, decât cele în vigoare, pentru raportarea activității desfășurate începând cu anul 2006 nu va fi luată în considerare.

De asemenea, nu vor fi luate în considerare formularele incomplete sau cele care nu respectă specificațiile de mai jos.

Auditorii financiari, membri ai Camerei Auditorilor Financiari din România au obligația de a întocmi și de a prezenta Camerei un raport anual. Raportul anual se referă la perioada 1 ianuarie - 31 decembrie a anului aferent raportării și trebuie depus până la data de **31 martie a anului următor**.

Auditorii financiari, persoane fizice, membri ai CAFR, care NU au obținut venituri din activități de audit financiar, audit intern și/sau alte activități în calitate de auditor financiar ca urmare a încheierii unor contracte în această calitate vor transmite CAFR un raport anual prin completarea formularului prevăzut în **Anexa A1 – Declarație privind activitatea desfășurată – persoane fizice**.

Precizări de la ANAF privind regimul TVA

• Certificatul de înregistrare

În legătură cu certificatul de înregistrare în scopuri de TVA, se comunică faptul că, începând cu 1 ianuarie 2007, dovada înregistrării ca persoană impozabilă înregistrată în scopuri de TVA o constituie „Certificatul de înregistrare în scopuri de TVA”, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr.1633/2006 pentru modificarea și completarea prevederilor Ordinului ministrului finanțelor publice nr.300/2004 pentru aprobarea declarațiilor de înregistrare a contribuabililor și a cererii de înregistrare a domiciliului fiscal, cu modificările și completările ulterioare și ale Ordinului ministrului finanțelor publice nr.901/2006 privind aprobarea Procedurii de modificare a codului de înregistrare în scopuri de TVA pentru persoanele juridice înregistrate ca plătitori de TVA și a modelului și conținutului formularelor **Notificare** și **Certificat de înregistrare în scopuri de TVA**.

Certificatul de înregistrare în scopuri de TVA se emite numai de către organul fiscal competent.

Ca urmare, începând cu data de 1 ianuarie 2007 au apărut următoarele modificări ale procedurii referitoare la înregistrarea în scopuri de TVA a comercianților:

1. Comercianții care se înființează după data de 1 ianuarie 2007 și solicită înregistrarea în scopuri de TVA de la înființare au obligația ca, după obținerea certificatului de înregistrare de la oficiul registrului comerțului de pe lângă tribunal, să solicite organului fiscal competent emiterea certificatului de înregistrare în scopuri de TVA.

În acest scop, comercianții vor depune la organul fiscal în a cărui rază teritorială își au sediul, direct sau prin împuternicit, cererea de eliberare a certificatului de înregistrare în scopuri de TVA.

În termen de 24 ore de la depunerea cererii, organul fiscal competent va emite Certificatul de înregistrare în scopuri de TVA, data înregistrării ca persoană impozabilă fiind data comunicării certificatului de înregistrare eliberat de oficiul registrului comerțului de pe lângă tribunal.

2. Comercianții care solicită înregistrarea în scopuri de TVA ulterior înființării (prin opțiune sau prin depășirea plafonului de scutire) vor depune declarația de mențiuni la organul fiscal competent, în vederea obținerii Certificatului de înregistrare în scopuri de TVA.

• Codul de înregistrare

Referitor la codul de înregistrare în scopuri de TVA atribuit persoanelor juridice, Agenția Națională de Administrare Fiscală, ne transmite că de la data de 1 ianuarie 2007, codul de înregistrare în scopuri de TVA atribuit persoanelor juridice impozabile de către organul fiscal competent are prefixul „RO” conform Standardului Internațional ISO 3166 - alpha 2, urmat de codul de identificare fiscală.

În acest scop, Agenția Națională de Administrare Fiscală a atribuit, din oficiu, codul de înregistrare în scopuri de TVA pentru toți plătitorii de TVA activi înregistrați în evidențele fiscale, până la data de 1 noiembrie 2006 și a emis certificatele de înregistrare în scopuri de TVA, acțiunea fiind încheiată la 31 decembrie 2006.

Persoanele impozabile care, până la această dată, nu au obținut certificatul de înregistrare în scopuri de TVA, sunt rugate să se prezinte la organul fiscal în a cărui evidență sunt înregistrate, în vederea ridicării acestuia.

Se precizează că, de la 1 ianuarie 2007, contribuabilii înregistrați în scopuri de TVA au obligația să înscrie noul cod de înregistrare în scopuri de TVA pe toate documentele emise potrivit art.71 din Ordonanța Guvernului nr.92/2003 privind Codul de procedură fiscală, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Pentru verificarea validității codului de înregistrare în scopuri de TVA, contribuabilii pot accesa site-ul Ministerului Finanțelor Publice, portalul Agenției Naționale de Administrare Fiscală, domeniul VIES.

● Sediile permanente responsabile

Câteva precizări referitoare la sediile permanente responsabile pentru toate obligațiile în scopuri de TVA:

Potrivit dispozițiilor punctului 66 alin.(5) și alin.(6) din Hotărârea Guvernului nr.1861/2006 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr.571/2003 privind Codul Fiscal, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.44/2004, persoanele impozabile care au fost înregistrate în scopuri de TVA prin sedii permanente, înainte de data aderării au obligația ca, până la 31 ianuarie 2007, să desemneze un sediu permanent responsabil pentru toate obligațiile în scopuri de TVA ale tuturor sediilor permanente de pe teritoriul României.

Ca urmare, începând cu luna ianuarie 2007, toate operațiunile impozabile ale tuturor sediilor

permanente vor fi efectuate utilizând codul de înregistrare în scopuri de TVA al sediului permanent desemnat.

Totodată, celelalte sedii permanente vor solicita, până la 31 ianuarie 2007, scoaterea din evidență ca persoană impozabilă înregistrată în scopuri de TVA, prin depunerea declarației de mențiuni, însoțită de certificatul de înregistrare în scopuri de TVA, la organul fiscal în a cărui evidență sunt înregistrate.

● Contribuabilii nerezidenți

Începând cu data de 1 ianuarie 2007, competența de administrare a contribuabililor nerezidenți care nu au pe teritoriul României un sediu permanent revine, potrivit art.36 alin.(3) din Ordonanța Guvernului nr.92/2003 privind Codul de procedură fiscală, republicat, cu modificările și completările ulterioare, organului fiscal stabilit prin ordin al ministrului finanțelor publice, la propunerea președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală.

Astfel, prin Ordinul ministrului finanțelor publice nr.2157/2006 au fost stabilite organele fiscale competente pentru administrarea diferitelor categorii de contribuabili nerezidenți, după cum urmează:

- a) contribuabilii nerezidenți care, potrivit Titlului VI Taxa pe valoarea adăugată din Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, își desemnează un reprezentant fiscal, se administrează de organul fiscal competent pentru administrarea persoanei impozabile care are calitatea de reprezentant fiscal;
- b) contribuabilii nerezidenți care au, potrivit Titlului VI Taxa pe valoarea adăugată din Legea nr.

Angajații, administratorii, asociații sau acționarii unor firme de audit, membre ale CAFR care desfășoară activitățile mai sus menționate doar în una din aceste calități vor transmite CAFR același formular completat.

Auditorii financiari, persoane juridice, membri ai CAFR, care NU au obținut venituri din activități de audit financiar, audit intern și/sau alte activități în calitate de auditor financiar ca urmare a încheierii unor contracte în această calitate, vor transmite CAFR un raport anual, prin completarea formularului prevăzut în [Anexa A2 – Declarație privind activitatea desfășurată – persoane juridice](#)”.

Auditorii financiari, persoane fizice, membri ai CAFR care au obținut venituri din activități de audit financiar, audit intern și/sau alte activități în calitate de auditor financiar ca urmare a încheierii unor contracte în această calitate, vor transmite CAFR un raport anual, prin completarea formularului prevăzut la [Anexa A3 – Raport anual privind activitatea desfășurată - persoane fizice](#).

Auditorii financiari, persoane juridice, membri ai CAFR care au obținut venituri din activități de audit financiar, audit intern și/sau alte activități în calitate de auditor financiar ca urmare a încheierii unor contracte în această calitate vor transmite Camerei un raport anual, prin completarea formularului prevăzut la [Anexa A4 – Raport anual privind activitatea desfășurată - persoane juridice](#).

BNR a intrat în Sistemul European al Băncilor Centrale

Într-un comunicat, Banca Centrală Europeană informează că, începând cu 1 ianuarie 2007, băncile centrale naționale (BCN) ale celor două noi state membre respectiv Bulgaria și România, au fost integrate în Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC). Totodată, guvernatorii acestora au devenit membri ai Consiliului General al Băncii Centrale Europene (BCE). În plus, experții celor două BCN în Comitetele SEBC au statut de membru ori de câte ori acestea se întrunesc în structura respectivă. Având în vedere că Tratatul de aderare au fost semnate în luna aprilie 2005, Guvernatorii băncilor centrale ale celor două noi state membre și experții acestora au participat deja, în calitate de observatori, la întâlnirile Consiliului general și, respectiv, ale comitetelor.

În comunicatul BCE se mai arată că noile state membre nu vor adopta euro imediat, ci numai după îndeplinirea criteriilor prevăzute în Tratatul de instituire a Comunității Europene. Spre deosebire de Danemarca și Marea Britanie, cele două noi state membre nu au dreptul de a recurge la „clauza de exceptare” de la adoptarea monedei unice.

Atât BCE, cât și Comisia Europeană vor elabora rapoarte de convergență odată la doi ani sau la solicitarea unui „stat membru cu derogare”. Aceste rapoarte stau la baza hotărârii Consiliului UE cu privire la îndeplinirea sau nu de către respectivul stat membru a condițiilor necesare adoptării euro.

De reținut! De la 3 ianuarie, site-ul BNR (www.bnro.ro) conține și o secțiune specială în care sunt afișate, în limba română, comunicatele BCE. Începând din martie a.c., secțiunea respectivă va cuprinde și publicațiile BCE traduse în limba română.

Informații financiar-contabile

571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare, un sediu fix în România, se administrează de organul fiscal în a cărui rază teritorială se află sediul fix;

- c) contribuabilii nerezidenți, stabiliți în spațiul comunitar, care au, potrivit legilor speciale, dreptul de a se înregistra direct în România se administrează de serviciul de specialitate din cadrul Direcției generale a finanțelor publice a municipiului București;
- d) contribuabilii nerezidenți care au, potrivit art.18 din Ordonanța Guvernului nr.92/2003 privind Codul de procedură fiscală, republicată, cu modificările și completările ulterioare, obligația desemnării unui împuternicit se administrează de organul fiscal în raza căruia se face constatarea actului sau faptului supus dispozițiilor legale fiscale.

În cazul veniturilor obținute de persoane nerezidente din vânzarea-cesionarea titlurilor de participare, competența de administrare revine:

- a) organului fiscal în a cărui rază teritorială se află instituția prin intermediul căreia se face tranzacția, în cazul tranzacționării titlurilor de participare la societăți deschise;
- b) organului fiscal în a cărui rază teritorială se află societatea ale cărei titluri se tranzacționează, în cazul tranzacționării titlurilor unor societăți închise.

Contribuabilii nestabiliți în România, dar stabiliți în spațiul comuni-

tar, care au obligația să se înregistreze în scopuri de TVA, potrivit art.153 din Legea nr.571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare și optează pentru înregistrarea directă, se vor adresa serviciului de specialitate din cadrul Direcției generale a finanțelor publice a municipiului București, cu sediul în București, str.Profesor dr.Dimitrie Gerota nr.13, sector 2, cod poștal 020027.

În vederea înregistrării în scopuri de TVA, contribuabilii nerezidenți, stabiliți în spațiul comunitar, care au optat pentru înregistrarea directă, au obligația de a depune formularul (090) „Declarație de înregistrare fiscală/Declarație de mențiuni pentru contribuabilii nerezidenți stabiliți în spațiul comunitar care se înregistrează direct”, la registratura organului fiscal competent sau la poștă, prin scrisoare recomandată. Formularul (090) va fi însoțit de o copie autenticată a certificatului de înregistrare eliberat de autoritatea fiscal din țara în care este stabilit contribuabilul, precum și de traducerea în limba română a acestuia, certificat de traducători autorizați.

Comunicarea certificatului de înregistrare în scopuri de TVA se face fie la sediul organului fiscal competent, prin prezentarea contribuabilului sau a împuternicitului acestuia, fie prin poștă, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire. Numărul de înregistrare atribuit poate fi comunicat și prin e-mail, la adresa indicată de contribuabil în cerere.

Util și practic! Calendarul obligațiilor fiscale

Agenția Națională de Administrare Fiscală a publicat pe pagina sa de Internet, la adresa <http://anaf.mfinante.ro>, rubrica **Asistență contribuabili**, calendarul obligațiilor fiscale privind impozitul pe venit pentru anul 2007.

Merită printat și introdus în agenda de lucru a profesioniștilor contabili și financiari!

Zece porunci pentru o minune ce durează... trei zile!

Se spune că fiecare albină are stupul său, că fiecare copil are mama sa, că fiecare om are destinul său etc. etc.

De ce nu s-ar putea spune, de pildă, că și fiecare acționar are societatea sa (emitentă)? Mai ales că acționarul nu are doar atât! El are mai multe! Mai multe? Da! Uitasem, are mai multe obligații și un singur drept, acela de a primi un dividend pe an. Cât? Când? Cum? Conform deciziilor manageriale propuse în Consiliul de administrație și hotărâte în AGA.

Mai mult, decizia de a se acorda dividende, cuantumul și data plății acestora poartă și *semnătura auditorului*, ca supremă garanție a onorabilității emitentului acțiunilor, a calculelor și legalității repartizării profitului și a profitului/acțiune.

Deciziile, conform legii, sunt protejate de mai multe umbrele: de instituțiile fiscale și de altă natură ale statului, de Comisia Națională a Valorilor Mobiliare, de Registrul Comerțului, de bănci și alte instituții financiare. O protecție care dispune de numeroase blindaje și se vrea a fi binefacătoare, dar care

– din păcate - are numai efecte „*post factum*“. Dacă se întâmplă ceva necurat – *Doamne ferește* - acel „ceva“ a fost produs înainte de deciziile de care era vorba, pentru că localizarea necuratului este – de regulă – „*ante factum*“ și se consideră a fi în patimile auditorului. Acum, alte întrebări: cine, ce, cât, cum, unde etc. etc.

Se reiau întrebări devenite de-acum clasice: Ce-au făcut auditorii? Ce-au făcut contabilii? Ce-au făcut organele interne de control? Ce-au făcut managerii? Întrebări firești, dar, pare-se, aici Acarul Păun are o altă culoare!

Întrebări firești, la care răspunsurile se lasă așteptate. Uneori, ca la „FNI“, așteptările s-au dovedit amăgitoare. De ce? Pentru că acționarii nu au avut umbrele cu care să fie protejați. Nici nu se putea! Erau prea mulți. Gândiți-vă că tot Bucureștiul, ba și provincia ar fi fost acoperite de umbrele. Nici la Cherbourg nu au fost atâtea; tinerii au plecat la război, în Algeria, fără umbrele. Pentru a se evita o asemenea nenorocire acționarii au fost dați uitării; s-a decis ca vinovații să fie judecați și pedepsiți legal. Dar cine sunt vinovații?

Mulți, dar nu atât de mulți încât să nu poată fi cuprins între ei și ... **un auditor**. Și, ca pentru a se confirma regula și de aceasta dată, ridicolul a fost exprimat prin povestea acarului Păun.

Dar și aici, bietul Păun nu a fost nici negru și nici alb, a fost cenușiu, o culoare neutră, neexpresivă și fără folos pentru acționarii noștri.

Dar iată că „*norocul*“ ne-a surâs de peste ocean! De la cine credeți?

Chiar de la președintele Bush, care a devenit port – drapelul protecției și restaurării intereselor acționarilor. Văzând, de-o parte, prăpădul produs la ENRON și mulțimea de oameni pagubită, iar, de cealaltă parte, de necrezut, certificatul de bună purtare, cinste și corectitudine, semnat ca **Raport de audit** de cea mai veche și mai întinsă rețea de auditori din lume, s-a supărat foarte tare. Fără a-și irosi vremea, a făcut curățenia pe care a considerat-o necesară în jurul său și mai departe, iar, după un timp de gândire, a enunțat **zece porunci**, mai precis, *zece propuneri de protecție a acționarilor și de prevenire a unor evenimente asemănătoare în viitor*. Dar nu s-a oprit aici; i-a îndemnat și pe alții să-i urmeze exemplul.

În ansamblu, ideile principale cuprinse în aceste propuneri sunt concentrate în trei direcții și anume:

- Furnizarea periodică a unor informații financiare mai precise și mai de înțeles către investitori, respectiv către acționari.
- Creșterea răspunderii managerilor și a celorlalte persoane din conducerea întreprinderilor cu privire la gestionarea acestora.

Murphy... auditor financiar!

• Legile adevărului

1. Cu cât ești mai aproape de fapte, cu atât mai evidente sunt erorile din datele riguroase care se referă la acea situație;
2. Cu cât ești mai departe de fapte cu atât mai mult tinzi să crezi datele care se referă la acea situație.

• Legea lui Foster

Singurii oameni care găsesc ceea ce caută în viață sunt cei care caută greșeli.

• Legea managementului echipei de audit

Nu este niciodată prea clar câte mâini sau creiere sunt necesare pentru a îndeplini o misiune de audit. Dar oricine are responsabilitatea îndeplinirii respectivei activități în mod invariabil va protesta, spunând că sunt necesare resurse mai mari.

• Legile firmelor–client

- Opulența decorului biroului managerului variază invers proporțional cu solvabilitatea firmei.
- Clientul care plătește cel mai puțin se plânge cel mai mult.

• Legea secretului investigației

Dacă un document este confidențial el va fi uitat în mașina de copiat.

• Observația lui Launegayer

A pune întrebări tâmpite este mai ușor decât să corectezi greșeli tâmpite.

- Dezvoltarea unui sistem puternic și mai independent de audit.

Dezvoltate, aceste idei cuprind următoarele măsuri:

1. Obligativitatea fiecărei entități de a furniza trimestrial raportări cu privire la **performanțe, poziția financiară și riscurile în care este implicată**;
2. Furnizarea promptă a informațiilor financiare solicitate de acționari, inclusiv accesul la **informațiile „critice”**;
3. Interdicția ca persoanele din conducerea întreprinderii și, în mod deosebit, **administratorul gerant – director general, precum și ceilalți membri** ai consiliului de administrație să realizeze profituri prin elaborarea și prezentarea cu erori a situațiilor financiare de închidere a exercițiului;
4. **Administratorul – gerant**, în calitate de conducător al întreprinderii la nivelul cel mai ridicat, pe baza unei declarații personale să își asume răspunderea pentru „veracitatea, promptitudinea și corectitudinea informațiilor financiare date publicității și a celor cuprinse în situațiile financiare de închidere a exercițiului”;
5. Conducătorul întreprinderii și ceilalți membri ai consiliului de administrație să fie **obligați să facă publice**, în timp de cel mult două zile, vânzările sau cumpărările de acțiuni în nume propriu și în numele membrilor familiilor lor;
6. Să se interzică membrilor consiliilor de administrație care au abuzat de drepturile de care au beneficiat pe durata mandatului lor **să conducă activități comerciale după încetarea mandatului**;
7. Auditorii trebuie să-și desfășoare activitatea în așa fel încât **să redobândească încrederea investitorilor** în independența și integritatea lor morală și profesională;
8. Crearea unui consiliu independent de reglementare a contabilității și a auditului, care **să asigure însușirea și aplicarea de către profesioniștii din aceste domenii a celor mai înalte standarde etice și profesionale**;
9. Standardele de contabilitate să răspundă nevoilor investitorilor, iar auditorii să compare contabilitatea clienților lor cu **cele mai bune practici** și nu cu standarde minimale
10. „Securities Exchange Commission” (respectiv, Comisia Națională a Valorilor Mobiliare) trebuie să exercite **o supraveghere mai eficace pentru respectarea standardelor contabile** și să acționeze mai mult în direcția prevenirii conflictelor de interese

Președintele Bush nu s-a oprit la a enunța aceste cerințe. A mers mai departe, măsurile propuse fiind preluate ulterior în importante acte legislative; de asemenea, a recomandat și altora să-i urmeze exemplul. Și l-au urmat. Sunt multe semne că a fost auzit și la noi în țară. Și e bine. Dar, ce bine ar fi dacă nu ne-am opri la jumătatea drumului...

Pentru că, la noi, se știe: orice minune durează trei zile!

CAFR, reprezentată la Congresul al V-lea al Institutului Contabililor Publici Autorizați din Bulgaria

În zilele de 12 și 13 decembrie 2006 s-au desfășurat la Sofia lucrările celui de al V-lea Congres al profesiei contabile din Bulgaria, organizat de Institutul Contabililor Publici Autorizați din Bulgaria (ICPA), cu tema „Viziune asupra auditului și contabilității în Europa”. Congresul a prilejuit aniversarea a 75 de ani ai profesiei contabile, a 15 ani de restabilire a profesiei de audit în Bulgaria, precum și marcarea evenimentului de confirmare a ICPA ca membru cu drepturi depline al FEE.

Lucrările au fost prezidate în plen de prof.dr. Mihail Dinev, președinte al ICPA.

La Congres au participat, ca invitați, personalități ale profesiei europene și internaționale, printre care președintele FEE, Jacques Potdevin, Brigitte Guillebert, director controlul calității CNCC Franța, Kurt Ramin, din partea IASC, Bobbe Barnes, din partea USAID, conducători ai instituțiilor profesionale din Liban, Tunisia, Republica Cehă, Polonia, Serbia, Republica Srbska, firme internaționale de consultanță.

Camera Auditorilor Financiar din România a fost reprezentată de o delegație formată din prof. univ. dr. Ion Mihăilescu, președinte, și Anca Amuza-Conabie, șef departament.

În mesajul transmis în deschiderea lucrărilor, domnul Ion Mihăilescu a subliniat importanța CAFR în dezvoltarea în România a unei profesii de audit angajată în dezvoltarea unei practici în domeniu bazată pe independență, transparență și calitate, în sprijinul interesului public, precum și faptul că acest eveniment trebuie să contribuie la susținerea colaborării dintre toate asociațiile profesionale, fie ele naționale sau internaționale, cu responsabilități bine definite și delimitate, dar angrenate spre același scop: calitatea unei profesii competitive.

„Mulțumim oficialităților Institutului Contabililor Publici din Bulgaria și organizatorilor de a ne fi invitat la acest eveniment, care marchează un moment important în dezvoltarea profesiei din țările noastre, vecine și prietene și pentru ospitalitatea manifestată.

Mă aflu aici în calitate de reprezentant al CAFR, singurul organism profesional care girează calificarea profesiei de auditor financiar în România, abilitat de statul român cu această responsabilitate.

CAFR colaborează, în contextul general al profesiei, cu CECCAR, în sensul realizării principiilor de bază ale unei profesii competitive, caracterizate prin calitate și transparență, în conceptul interesului și încrederii publice. Suntem, de asemenea, sprijiniți în eforturile noastre de autorități de reglementare din România, precum și de alte organisme interesate în mediul de afaceri românesc.

Putem spune că progresele înregistrate în dezvoltarea profesiei de audit în ultimii ani au marcat o fază importantă a asimilării cerințelor noii Directive a 8-a, a standardelor internaționale de audit și a celorlalte reglementări și recomandări europene și internaționale. Suntem membri asociați ai IFAC și membri cu drepturi depline ai FIDEF. Profităm de această ocazie pentru a mulțumi încă o dată profesiei franceze, reprezentanților săi prezenți aici în sală pentru sprijinul și susținerea manifestată pentru organizația noastră.

Suntem convinși că, în aceste momente ale integrării în UE, colaborarea dintre organismele profesionale, cu responsabilități bine definite și delimitate, constituie un element de promovare a unei profesii competitive atât la nivel național, cât și la nivel european și internațional.

Ne manifestăm încrederea că ICPA Bulgaria și CAFR vor dezvolta în continuare colaborarea între organismele noastre profesionale.“

În atelierele Congresului au fost puse în discuție trei teme de bază: „Armonizarea contabilității în Bulgaria în concordanță cu standardele Europene și internaționale”, „Independența auditorului financiar în Bulgaria conform criteriilor europene” și „Armonizarea contabilității, auditului și legislației fiscale cu cerințele Uniunii Europene”.

Prezentările și discuțiile purtate au reprezentat o oportunitate de a cunoaște diferite puncte de vedere privind armonizarea legislativă, etica profesională, pregătirea continuă și recunoașterea mutuală în cadrul Uniunii Europene, dar și aspecte legate de aplicarea prevederilor Directivei a opta (2006/43/CEE) privind organismele de supraveghere publică.

Convorbirile purtate de către delegația CAFR cu oficialitățile organismelor profesionale din alte țări reprezentate la Congresul profesioniștilor bulgari au prefigurat stabilirea unor relații de colaborare care se vor iniția începând chiar din prima parte a anului 2007. [Anca AMUZA-CONABIE]

